

מדינת ישראל

משרד מבקר המדינה
ונציג תלונות הציבור

מנהל
נציגות תלונות הציבור

ירושלים, ב' באדר א' התשע"א
6 בפברואר 2011

בתשובהך נא ציין
תיק מס' 508449

לכבוד מר עמוס לסקר המנהל הכללי חבי החשמל לישראל בע"מ רחוב נתיב האור 1 <u>תל אביב 31000</u>	לכבוד יו"ר ועדת הביקורת חבי החשמל לישראל בע"מ רחוב החשמל 14 <u>תל אביב 61000</u>	לכבוד מר יפתח רוזן-טל יו"ר הדירקטוריון חבי החשמל לישראל בע"מ רחוב החשמל 14 <u>תל אביב 61000</u>	לכבוד המבקר הפנימי חבי החשמל לישראל בע"מ רחוב נתיב האור 1 <u>תל אביב 31000</u>
---	--	--	--

שלום רב,

הנדון : תלונתו של פלוני, המבקר הפנימי של חברת החשמל

על דעת מבקר המדינה ונציג תלונות הציבור, להלן הודיענו על תוצאות בירור התלונה שבנדון :

פרטי התלונה :

המתלונן, רו"ח פלוני (להלן - המתלונן), המבקר הפנימי של חברת החשמל (להלן – חברת החשמל או החברה), מבקש בתלונתו מיום 4.8.2010 כי נציג תלונות הציבור יעשה שימוש בסמכות המוקנית לו, בין היתר, בסעיף 45ג לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב], ויתן בידו סעיף נגד הлик הפיטורים הפסול שהחל נגדו. לטענתו, הлик הפיטורים נועד למנוע ממנו לבדוק WHETHER שתתי תלונות שהתקבלו אצלו, וענין חשב לאיזו הצד שני דירקטורים שהם גם חברי ועדת הביקורת של הדירקטוריון, אודוט קיומו של ניגוד עניינים בפעולותיהם. משעה שיסירב לאפשר התערבות בעבודתו בבדיקה שתתי התלונות האמורות, החל נגדו "צד מכשפות", ששיאו בהחלטת ועדת הביקורת לחזור בה מהמלצתה לדירקטוריון על המשך העסקתו ולגרום לפיטוריו.

המתלונן משמש בתפקיד המבקר הפנימי ונציב תלונות הציבור בחברה מיום 09.8.2. קודם לכן שימש במשך ארבע שנים כמבקר הפנימי של חברת אחרת (להלן - מקום העבודה הקודם של המתלונן).

ביום 09.12.2014 הועברת לעיונו תלונה על ניגוד עניינים בפעולותו של מר יי', דירקטור שהוא גם חבר ועדת הביקורת. ביום 16.2.2015 הועברת אליו תלונה מעלה טענות לניגוד עניינים של גבי ד', אף היא דירקטוריית וחברת ועדת הביקורת.

המתלונן החליט לבדוק את שתי התלונות נגד אותו דירקטוריום, אך כדי למנוע התמודדות של עובדי ביקורת שכיריהם הכספיים אליו אל מול חברי הדירקטוריון, החליט למנוט בודק הפועל מטעם אגף הביקורת במילוי חוץ: הבדיקה הוטלה על משרד רואי חשבון (להלן - משרד רואי החשבון), שנבחר במכרז חיצוני שקיים החברה.

רו"ח משרד רואי החשבון (להלן - רואי החשבון) הגיע טיווחה ראשונית של דוח הבדיקה, וזוו הובאה לאישורו של סגן המבקר הפנימי (להלן - סגן המבקר הפנימי או סגן של המתלונן), אשר ביקש להכנס בה מספר תיקונים, ולאחר מכן הובאה הטיווחה לאישורו של המתלונן. בהמשך הופצה הטיווחה לתגבורת המבוקרים ובמהם שני הדירקטוריום שבעניינים הוגשו התלונות, וכן מ"מ יו"ר הדירקטוריון, מזכיר הדירקטוריון והיועץ המשפטי של החברה.

ביום 10.6.2015 או בסמוך לכך התקשרה אל המתלונן יו"ר ועדת הביקורת של דירקטוריון החברה (להלן - יו"ר ועדת הביקורת), ביקש לקבל את טיווחות דוחות הבדיקה, והסבירה כי היא מעוניינת להעביר את התלונות לרשות החברות המשלתיות (להלן גם – רשות החברות) כדי שתהיה איחודת בבדיקה תלונות על דירקטוריום. המתלונן הסביר לה שמדובר בטיווחות בלבד וכשהדווחות יהיו סופיים, הם יופצו גם לה כמקובל.

ביום 18.7.2015 כתבה יו"ר ועדת הביקורת למתלונן כי שני הדירקטוריום העבירו אליה את טיווחות הדוחות בעניינים, וכי לדעתה מדובר בעבודה רשלנית ושתיתית, ללא דיון בעובדות, ללא הצבעה על כללי גילוי או נורמות ברורים, וחמור לא פחות – הדוחות נשלחו לגופים שאינם מבוקרים ואין להם קשר עם מהות הבדיקה. יו"ר ועדת הביקורת כתבה כי היא מבקשת שלא להיעזר יותר במסדר רואי החשבון. כמו כן, לאחר שסוגיות ניגוד עניינים היא משפטית בעיקර, לא ברור לה מדוע הבדיקה נעשית על ידי רואי החשבון, והוא מבקשת כי בדיקות בסוגיה זו ייעשו על ידי עורך דין.

המתלונן טוען כי עקב פניות המבוקרים ביקש יו"ר ועדת הביקורת להטיל איימה על המבקרים, ואף הורתה על הפסקת העסקותם.
עוד טוען המתלונן כי במהלך עבודתו ביקש הבודק החיצוני חוות דעת משפטית בנושא מהיועץ המשפטי של החברה, כפי שנעשה במלות ביקורת רבות.

למחרת, ב-19.7.19, התקשרה יו"ר ועדת הביקורת למתלון ושאלה לגבי "הוראותיה" בעניין בדיקת שתי התלונות. המתלון הסביר בשיחה את הבעיות שבהוראות שניתנו על ידה. המתלון הרגיש במהלך השיחה את אי שביעות רצונה מכך שהוא מונע את התערבותה בעבודת הביקורת בעניין.

בו ביום כתבה יו"ר ועדת הביקורת למתלון כי אין להתערב בעבודת משרד רואי החשבון בכל הנוגע לבדיקה שתי התלונות, וכי התייחסות לטיב עבודתו היא מכאן ואילך, כדי להימנע מכך שעובדת הביקורת תקבל עבודה בלתי מקצועית ממשרד זה.

ביום 20.7.19 בערב מסרה יו"ר ועדת הביקורת למתלון כי התקבלה במשרדה תלונה ובה טענה על ניגוד עניינים בין רואי החשבון. התלונה הועברה למתלון לאחרת בדו"ר אלקטרוני.

המתלון השיב לתלונה ביום 28.7.19. המתלון מצין כי נדמה לו שהتلונה מודפסת בגוף הדומה לגוף הנמצא בשימוש במשרדי הממשלה. התלונה מופנית לרו"ח דורון כהן, מנהל רשות החברות הממשלתיות, ללא שנרשמו בה מכותבים נוספים. למרות זאת ביקש יו"ר ועדת הביקורת את תגובתו, מבליל להבהיר את התלונה לגורם בודק מוסמך.

בעניין הлик פיטוריו טוען המתלון כדלקמן :

בעת כניסה לתפקיד המבחן הפנימי בחברה נאמר לו כי "המינוי שלי הינו לתקופה של 5 שנים + שלוש שנים כאשר השנה הראשונה תיחשב לשנת ניסיון". בהסכם העבודה מיום 3.8.09 נקבע בעניין זה כדלקמן :

"6. (א) העובד יועסק בתפקיד המבחן הפנימי בחברה למשך תקופת העסקה של חמישה שנים...(להלן – תקופת העסקה).
(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), תוכל החברה להביא את תקופת ההעסקה לסיום מוקדם, וזאת בהתאם להוראות סעיף 12 לחוק הביקורת הפנימית ולאחר שנטקלן אישור רשות החברות לכך".

ביום 15.7.19 נשלח זימון לישיבת דירקטוריון החברה שנערכה ליום 29.7.19, ובו הופיע הנושא : "אישור מינוי קבוע למבחן כמבחן פנימי".

המתלון טוען כי בסמוך לפניה הפעלת הפרוטוקול התקיים דיון מקדים של חברי ועדת הביקורת ובמסגרתו הוחלט להמליץ על המשך העסקתו של המתלון כמבחן פנימי.

ביום 27.7.19 קיבל המתלון הודעה דואר אלקטרוני משלכת הדירקטוריון, שאליה צורף מכתבו של יו"ר ועדת הביקורת מיום 25.7.19, אשר כותרתו "תום שנת הניסיון בתפקיד כמבחן פנימי", ובו נכתב : "עם תום שנת הניסיון בתפקיד כמבחן פנימי... תזוזן ועדת הביקורת בישיבתה

הקרוונה שתיערך ביום 29.7.10, בדבר המשך העסקתך בתפקיד. במסגרת זו מבקשת הוועדה להזמין לישיבה הניל כדי לשמוע את דבריך בטרם תקבל החלטה ותגשים המלצתה לדירקטוריון".

לאחר מכן קיבל המתלוון הזמנה נוספת לישיבת הדירקטוריון שנועדה להתקיים ביום 29.7.10, מיד לאחר תום ישיבת ועדת הביקורת, ובזה נכתב כי נושא הדיון בעניינו של המתלוון הוא "דיון בהמשך כהונתו של המבקר הפנימי" (ולא "אישור מינוי קבוע"). שינוי זה – לעומת הנוסח "אישור מינוי קבוע למתלוון..." שהופיע, כאמור, בהזמנה הקודמת לאותו דיון – מצביע, לטענת המתלוון, על עמדתה המקדמת של יו"ר ועדת הביקורת עוד בטרם השמיע את דברו.

עוד ביום 27.7.10 כתוב המתלוון ליו"ר ועדת הביקורת (עם העתקים למ"מ יו"ר הדירקטוריון, לזכיר הדירקטוריון ולמנכ"ל) והזכיר את סעיף 6 להסכם העבודה שלו, הנוגע לסיום מוקדם של תקופת העסקה. למחשה כתוב זאת גם ליו"ץ המשפטים של החברה.

ביום 28.7.10 יוזם המתלוון פגישה עם יו"ר ועדת הביקורת. במהלך הפגישה סייפר המתלוון על פגישות שהיו לו עם רואה חשבון ללימוד הפרטים שתוארו בתלונה כלפיו ולביבון הטענות שהעלתה יו"ר ועדת הביקורת כלפי רואה חשבון. רואה חשבון, שנגע מטענות יו"ר ועדת הביקורת, פנה למנהל רשות החברות הממשלתית בטענות כלפי יו"ר ועדת הביקורת, ומנהל הרשות פנה אליה לביבון העניין. במהלך פגישת המתלוון עם יו"ר ועדת הביקורת התנצל המתלוון בפניה אם נפגעה מכך.

ביום 29.7.10 התקיימה ישיבת ועדת הביקורת. המתלוון לא נכח בתחילת הישיבה, וכעבור מעלה משעה נקרא להשתתף בה. בתחילת דבריו הודיע המתלוון כי לדעתו, ישיבה זו אינה בגדר שימוש, מכיוון שלא נמסר לו מועד מועד הטענות שעליהם יידרש להשיב במהלך הפגישה. בהמשך הדיון הציג המתלוון מצגת המפרטת את הישגיו במהלך השנה שחלפה מאז שהחל לכahn בתפקיד המבקר הפנימי, וכן ענה לשאלות שהוזגו לו. בתום הפגישה החליטה ועדת הביקורת להמליץ לדירקטוריון החברה שלא להמשיך את העסקתו של המתלוון בחברה, והחברה דיווחה על כך לבורסה לנירות ערך.

התלוון טוען כי רצונו מלא כראוי את תפקידו כמבקר פנימי, הוא שהביא להליך הפיטורי נגדו.

התלוון מבקש, כאמור, צו הגנה למניעת פיטורי.

תגובת חברת החשמל:

תגובת החברה לתלונה, מיום 18.8.18, ניתנה על ידי עווייד ממשרד עורכי דין בשם מ"מ יו"ר הדירקטוריון דאז ובשם יו"ר ועדת הביקורת. מרعمוס לסקר, מנכ"ל החברה, שגדה הוא התקבש להגיב על התלונה, לא השיב בכתב אלא מסר את דבריו בפגישה עמו ביום 5.10.18, וכן העביר לנו את חוות דעתו על עובדות המתלונן (ראה להלן).

בתגובהה דוחה החברה את טענת המתלונן כי פוטר בתגובה לפועלותיו כמבקר פנימי. טוענת החברה, המתלונן מונה לתקופת ניסיון של שנה, ומשזו עמדה לחלוֹ – היה על החברה לשקלול את מינוי הקבע שלו, ובמסגרת זו נדרש לסוגיות התאמתו לתפקיד.

בעניין בחירתו של המתלונן لمבחן הפנימי:

ועדת האיתור שהקימה החברה לאיתור מבקר פנימי מינינה את המועמדים, ובסיומו של התהליך נותרו שניים: המתלונן ועובד, ששמש כסגן המבחן הפנימי בחברה וממלא מקומו. ועדת האיתור המליצה לבחור במתלונן כמבקר פנימי לתקופת ניסיון של שנה, ועל סgan המבחן הפנימי המליצה כSizer שני.

ביום 30.4.09 החליט הדירקטוריון לבחור במתלונן למבחן הפנימי ובסגן המבחן הפנימי לכשיר שני, תוך ציון ש"המועמד של המבחן הפנימי הוא לשנת ניסיון. בתום שנת הניסיון יובא מינוי הקבע לאיישור הדירקטוריון". העדפת המתלונן נבעה מרצונם של חברי הדירקטוריון למנות לחברת מבקר שיבוא מבחוּץ.

ביום 23.7.09 הוצגו לפני הדירקטוריון תנאי העסקתו של המתלונן, וצוין כי השנה הראשונה תיחסב שנת ניסיון. הדירקטוריון התבקש לאשר את הסכם ההתקשרות עם המתלונן.

המתלונן חתם על הסכם עבודה אישי, שהוא הסכם סטנדרטי להעסקת עובדים בכירים לפיו פועלת החברה, שנערך בהתאם להנחיות רשות החברות. בנוסף קיבל המתלונן כתוב מינוי מנהל אגף משאבי אנוש בחברה. בכתב המינוי צוין כי "שנת העבודה הראשונה תיחסב כשתנת ניסיון. עם תום השנה הראשונה בהצלחה, ולאחר שייאושר, יוענק לכך מינוי קבוע בתפקיד זה". כתוב המינוי הוצא בהתאם להוראות נהל החברה מס' 08-08-04, שכותרתו "בחירה, אישור ומינוי עובדים בכירים", ולפיו השנה הראשונה בתפקיד נחשבת לשנת ניסיון. החברה אף דיווחה על שנת הניסיון לרשות ניירות ערך ולבורסה.

החברה הדגישה כי ההתקשרות עם המתלונן כפופה להחלטת הדירקטוריון, שرك בסמכותו להחליט על מינוי מבקר פנימי. היקף התקשרות החורג מהחלטת הדירקטוריון אינו תקין. טוענתה

היא, שכל עוד לא החליט הדירקטוריון על מינוי קבוע, אין הסכם שחתמה עליו החברה יכול לעשות כן.

בנושא הדיון בתום שנת הניסיון :

הגורם שמולו עבד המתלוּן באופן אינטנסיבי ביותר הייתה יו"ר ועדת הביקורת. במהלך שנת הניסיון התברר לי"ר ועדת הביקורת כי המתלוּן נעדר את הנסיבות הדורשיות למילוי תפקיד המבקר הפנימי בחברה. אmons אישיותו נעימה והוא היה לחוט לרצות את שלוחו, אך הוא נעדר אסרטיביות וסמכותיות, יוזמה ותשישיה במידה הנדרשת ממבקר פנימי. הוא לא הפניס את רצונה המוצחר של ועדת הביקורת להחיל אחריות אישית על מנהלים בחברה, וחברי ועדת הביקורת העירו לו על כך לא אחת. נוצר הרושם כי הביקורת הפנימית מנעה במידה מלבטה אמירה ערכית ביחס למצאי דוחות הביקורת, וגם על כך העירו חברי הוועדה המתלוּן לא אחת.

בנושא ישיבת יום 15.7.10 :

התקיימה פגישה של חברי ועדת הביקורת שלא הייתה ישיבה פורמלית, ולא נערכ פרוטוקול אלא תרשומת בלתי מחייבת מהשחה שהתקיימה. יו"ר ועדת הביקורת העלה בה מספר סוגיות, אשר חלקן נזקפות לטובת המתלוּן וחילקו נגדו.

חלק מחברי הוועדה הביעו הסתייגויות שונות ממידת התאמת המתלוּן לתפקידו ומהתנהלותו בשנת הניסיון. עם זאת, חלקם נרתעו מהאפשרות שסוגן המבקר הפנימי ימונה לתפקיד אוטומטית, אם יוחלט שלא לאשר את מינוי הקבע של המתלוּן, ולכן היו שהציעו למנות את המתלוּן לתקופה קצרה, כדי למנוע בכך את כניסה האוטומטית של סוגן המבקר הפנימי לתפקיד.

לאחר ישיבה זו שוחחה יו"ר ועדת הביקורת עם סוגן המבקר הפנימי, והוא הבHIR לה כי אם מי מחברי ועדת הביקורת מסווגים ממיןיוו תחת המתלוּן, הרי הוא מסיר את מועמדותו לתפקיד.

זימון המתלוּן לישיבת ועדת הביקורת :

בימים 25.7.10 שיגרה יו"ר ועדת הביקורת המתלוּן זימון לישיבת ועדת הביקורת שנערכה ליום 29.7.10. בזימון צוין כי על סדר יומה של הוועדה נמצאת סוגיית המשך העסקת המתלוּן עם תום שנת הניסיון. במסגרת זו זומן המתלוּן להשמע דבריו בפני ועדת הביקורת לפני שתתקבל המלצהה בנוגע להמשך העסקתו.

החברה מדגישה בתשובתה, כי כדי להחליט אם למנוע את המתלוון למינוי קבוע או לא, נדרש החלטת הדירקטוריון לאחר המלצה ועדת הביקורת, כולה מהוראות חוק החברות וחוק החברות הממשלתיות. מכיוון שזימון זה, כמו גם זימון המתלוון לשיבת הדירקטוריון, היה הכרחי ומתבקש, ישים לב לכך שתנתן הניסיון עדמה לפני סיום, ועדת הביקורת והדירקטוריון היו מוחיבים לדון במינויו של מבקר פנים.

הודעת דוא"ל ששלחת המתלוון ב-10.7.27:

ביום 10.7.27 שלח המתלוון הודעת דוא"ל לי"ר ועדת הביקורת, וביקש שמציר הדירקטוריון יעבירה לכל חברי ועדת הביקורת, ובזה נכתב:
"בכדי למנוע טעויות, אבקש לצוטט (כך במקור - ה.ש.) את הסעיף הבא מהסכם העבודה שלי..... בהתאם להסכם הכתוב, יש לשים לב לכך שכל החלטה על אי המשך העסקה נחשבת לסיום מוקדם של תקופת העסקה (פייטוריין) על כל המשתמע מכך, בהתאם לסעיף 6(ב) בהסכם ולא אי המשך העסקה כפי שנכתב בזימון (למייטב הבנתי).
אני כموון אגיע ואענה לכל שאלה."

לטענת החברה, יש בהודעה זו התעלמות מוחלטת מכל החלטות, מכתב המינוי ומהדיוחים שלפייהם המתלוון הוועסκ בשנת ניסיון, ורק עמידה בה בהצלחה תביא למינוי של קבוע.

ביום 10.7.28 כתבה יי"ר ועדת הביקורת לכל חברי ועדת הביקורת, כי המתלוון מתחש להיותו מועסק במסגרת של שנת ניסיון. היא צירפה להודעתה מסמכים שונים המעידים על כך שהוא ידע שהוא בשנת ניסיון.

פגישת המתלוון עם יי"ר ועדת הביקורת ביום 10.7.28:

טען כי בפגישה זו מסר המתלוון שסגןו חותר תחתיו ומנסה להכחילו. לבקשת יי"ר ועדת הביקורת כי יפרט מה כוונתו בכך, לא הבHIR מהי אותה חתרנות שהוא מייחס לסגןו, וצין כי כל כוונתו לומר לה זאת באربع עניינים, אך אין בדעתו להתיחס לכך בהופעתו בוועדת הביקורת. יי"ר ועדת הביקורת אמרה לו כי אינה מוכנה לקבל אמירות אלה ללא הוכחה, וכי ככל שיש לו טענה עליו להשמיעה בקול ולהוכיחה. המתלוון הודה באוזניה כי הוא נערץ מאוד בסגןו ותלו依 בו. בהמשך הפגישה הציג המתלוון את ניהול החברה בדבר מניעת ניגודי עניינים, בבקשתו להתייחס לתלונה האNONymity בעניין גב' ד'; ואולם יי"ר ועדת הביקורת מסרה שאינה מעוניינת לקיים דין בעניין, שנמצא בבדיקה. עם זאת, תחתה יי"ר ועדת הביקורת מודיע לא פועל המתלוון עצמו בהתאם לאותו ניהול בענוג אינטראיסים הנטען ביןו לבין רואה החשבון. על כך השיב המתלוון כי אינו מכיר את הנהל, אותו נהול שהציג בעצמו אך דקות מספר קודם לכך. בסיום הפגישה התנצל המתלוון בפני יי"ר ועדת הביקורת על כך שבקבות פגישה שקיים עם רואה החשבון, פנה רואה החשבון למנהל רשות החברות הממשלתיות ודיבר בה סירה.

עוד נטען, כי העובדה שהמתלונן מצין בפנינו כי הפגישה הסתימה ברוח טובה, שוללת את טענותו כי מלכתחילה החלטה יויר ועדת הביקורת להביא לסיום העסקתו עוד לפני שמעה את התייחסותו.

ישיבת ועדת הביקורת וישיבת הדירקטוריון ביום 29.7.10:

ביום 29.7.10 התכנסה ועדת הביקורת כדי לדון ולהחליט על המלצהה בכל הנוגע למטען מינוי של קבע למתלונן. לאחר שחברי הוועדה החליפו דעות ושמעו את מנכ"ל החברה, ניתנה למתלונן הזדמנות להתייחס לאפשרות מינויו למינוי קבע ולהשגות חברי ועדת הביקורת. בפתח דבריו טען המתלונן כי לא פורטו בפני טענות לפני הישיבה, והוא מבקש שהוות כדי שייהי בידו סיפק להיערך ולהתייחס אליו. דבריו ותשובותיו במהלך הישיבה חיזקו את דעת חברי הוועדה כי המתלונן אינו מתאים לתפקיד המבקר הפנימי. בתום הישיבה החליטו חברי הוועדה מה אחד להמליץ למיליאת הדירקטוריון שלא לתת למתלונן מינוי קבע.

בהמשך היום התכנסה ישיבת הדירקטוריון, ובה נדונה המלצה ועדת הביקורת. אף לישיבה זו נשלח למתלונן מבעוד מועד זימון, שכותרתו "תום שנת הניסיון בתפקיד כ牒בך הפנימי", ובו נכתב כי בישיבה זו מבקשים חברי הדירקטוריון "לשמעו את דבריך בטרם יקבל החלטה בנדונו". בישיבת הדירקטוריון הציגו יויר ועדת הביקורת את הרקע להמלצת ועדת הביקורת ואת הטעמים שביסודה. לאחר שבישיבת ועדת הביקורת טען המתלונן כי לא פורטו בפני טענות לפני הישיבה, סקרה יויר ועדת הביקורת כי בטרם קיבל הדירקטוריון החלטה בעניין מינויו או אי מינויו לתפקיד, יש לתת למתלונן שהות להיערך כדי שלא יהיה בלבו ספק שיש לו הזדמנויות אחרות להציג בפני הדירקטוריון את מלאו טענותיו.

בסיום הדיון הוחלט להאריך את תקופת הניסיון מעבר לשנה, עד להחלטת הדירקטוריון בעניין מינויו. ביום 8.8.10 נשלחה למתלונן הזמנה לשימוע בפני הדירקטוריון ליום 26.8.10 בעניין המשך העסקתו ובها פורטו הטענות שהוצעו בפני בישיבת ועדת הביקורת וועמדו בסיס החלטתה שלא להמליץ על העברתו למינוי קבע; המתלונן הזמין לישיבת הדירקטוריון "כדי להציג את התייחסותך בין לטענות הנזכרות במכבתנו לעיל ובין בכלל, בסוגיות המשך העסקתן בתום תקופת הניסיון כ牒בך פנימי של החברה במינוי קבע".

טיפול המתלונן בתלונה נגד גב' ד':

בחודש ינואר 2010 התקבל בחברה מכתב אונוניימי שהתקבל קודם בועדת המינויים לפי חוק החברות הממשלתיות, שבו הועלו טענות בדבר ניגוד עניינים בפעולתה של גב' ד'. גב' ד' השיבה לוועדת המינויים ביום 7.1.10, עם העתק ליווץ המשפטי של החברה, ודחתה את הנטען כלפיה במכבת האונוניימי. ביום 11.5.10 השיבה ועדת המינויים לגב' ד' כי "רשותה בפניהם את הדברים" ולא ראתה מקום להתערב בעניין.

בד בבד ביקש היועץ המשפטי של החברה לקבל חוות דעת חיצונית בעניין משרד עיר'ד, בהתאם להנחיית רשות החברות מיום 19.9.06, ולפיה במקרה בו התגלה ניגוד עניינים או חשש לניגוד עניינים בין תפקידיו הדירקטורי בחברה ובין תפקידיו האחרים או עניינו האישיים, יבדוק את העניין היועץ המשפטי של החברה, יחווה דעתו בעניין ויינה את הדירקטור כיצד לפועל.

חוות דעת המשרד הנ"ל הייתה כי "קשריה" של גב' ד' עם אחד מבעלי השיטה בחברת ביטוח ובחברה נוספת, "לא יצרו מניעה חוקית להשתתפותה של גב' ד' בדיונים ובהחלטות ועדת הביקורת ודירקטוריון חברת החשמל לאישור ההתקשרות לרכישת ביטוח ולתיקון הסכם הנוגע לחברת הנוספת". עוד נקבע בחוות הדעת, כי לא הייתה קיימת חובת גילוי מצדה של גב' ד' בדבר חשש להימצאותה בניגוד עניינים, מאחר ונראה שאל' לא קיים "חשש מרוחק וקלוש" להימצאותה בניגוד עניינים, כאמור לעיל.

בפברואר 2010 קיבל יו"ר ועדת הביקורת עותק ממכתב התלונה, שנשלח במקורו לממתلونן. היה העבירה אליו את התלונה וציינה על גבה: "תפנה לד". היא השיבה למכתב זה או דומה לרשות החברות. קיבל את תגובתה".

אולם, לטענת החברה, הגם ששוגיות ניגוד העניינים היא בעלט אופי משפטי, והגם שבהתאם להנחיית רשות החברות הממלכתית במקרה של חשש לניגוד עניינים מצד דירקטור נדרשת בוחינה על ידי היועץ המשפטי של החברה, לא פנה המתلونן לבחינת העניין באמצעותם, ובחר להפנותו למשרד רואי החשבון. ביום 24.6.10, ארבעה חודשים לאחר שייר' ועדת הביקורת העבירה את התלונה לטיפול המתلونן, שלח רואה החשבון טויתת דוח ביקורת מטעםו לגב' ד', למ"מ יו"ר הדירקטוריון, למצויר הדירקטוריון ולגורמים נוספים. בטויתת הדוח מופיעות מסקנות שאין עלות בקנה אחד עם המסקנות המשפטיות שבחוות הדעת הנ"ל של משרד עורך הדין.

מהאמור עולה, לטענת החברה, כי היה טיפול בתלונה זו במישור המשפטי בהתאם להנחיית רשות החברות, ואילו המתلونן הפנה את הבדיקה לאפיקים לא נכוניים. הדבר גרם גם לכך שהביקורת בעניין לא הסתיימה גם בחלוフ חדשניים ארוכים.

טיפול המתلونן בתלונה נגד מר יי:

בדצמבר 2009 הועברה למקרקם המדינה תלונה אונומית בדבר ניגוד עניינים המיוחס לדירקטור מר יי. העותק התלונה הועבר לממתلونן, לייר' ועדת הביקורת ולגורמים נוספים. לייר' העבירה את רשות החברות העבירה את התלונה לטיפולו של המתلونן, וציינה על גבה: "העברתי את הנושא ליועץ המשפטי של החברה וביקשתי לבדוק את הנושא. בקש ממנו את פניתי ואת תשובתי". היועץ המשפטי של החברה העביר את התיקוסתו לרשות החברות, ובתשובה כתוב סגן מנהל רשות החברות: "לאחר שיעינו בעקרונות ההסדר המוצע על ידך במכבתך שבסימוכין, איןנו מוצאים מקום להוסיף על האמור בו".

גם בעניין זה הפנה המתلونן את התלונה לרואה החשבון, הגם שמדובר בשאלת משפטית, וטיוטת דוח הבדיקה של רואה החשבון הועברה ביום 28.6.10, כחצי שנה לאחר קבלת התלונה.

התיחסות לטענה בדבר התערכות יו"ר ועדת הביקורת בטיפול בתלונות האנונימיות :

מאחר שיו"ר ועדת הביקורת העבירה למתלוון את שתי התלונות האמורות, אין שחר לטעنته כי היא ביאה בקשה למנוע את הטיפול בהן.

בהודעת דוא"ל מיום 18.7.10 בקשה יו"ר ועדת הביקורת מהמתלוון שלא ייעזר יותר במשרד רואי החשבון, מאחר שבסופה של דבר איקות התוצרים שמקבלת החברה היא זו שצרכיה להישקל. עוד תחתה יו"ר ועדת הביקורת מדוע הופנה סוגיה משפטית למשרד רואי החשבון. למחמת, ב- 19.7.10, שוחח המתלוון עם יו"ר ועדת הביקורת, אז התברר לה כי הוא פירש את פניותה כבקשה לעצירת טיפול משרד רואי החשבון, שכבר החל בתלונות נגד שני הדירקטוריים.

כמו כן, בהתייחס לתהוותה מדוע הופכו הטיוותות לגורמים שונים שאינם מבוקרים, השיב המתלוון כי מדובר בהנחה שניתנה על ידו, זאת לאחר ומ"מ יו"ר הדירקטוריון אחראי על הדירקטוריון, ומציר הדירקטוריון מכיר את הפרוטוקולים בנדון. לדעת החברה, התשובה האמורה אינה מנicha את הדעת.

בנסיבות אלה, כתבה יו"ר ועדת הביקורת למתלוון, ביום 19.7.10, הודעת דוא"ל נוספת נוספת למנוע ספק, אין להתערב בעבודת משרד רואי החשבון בכל הנוגע לתלונות נגד שני הדירקטוריים, וכי התיחסותה להמשך העבודה מול אותו משרד היא מכאן ואילך בלבד.

התלונה נגד המתלוון :

ביום 19.7.10 התקבלה אצל יו"ר ועדת הביקורת תלונה אונימית המתייחסת לשקרים שבין המתלוון לרואה החשבון. עותק אחד נשלח אליה לדירקטוריון החברה, וועתק נוסף למקום העבודה במשרד ממשלתי. גם סגן מנהל רשות החברות הממשלית, העביר אליה עותק מהتلונה וביקש כי תטפל בה.

ביום 21.7.10 העבירה יו"ר ועדת הביקורת אל המתלוון, בدوا"ל, את התלונה האונימית וביקשה את תגובתו. ביום 23.7.10 הגיע המתלוון בהודעת דוא"ל ובה תהה כיצד הגיע אל יו"ר ועדת הביקורת מכתב המודיעו לרשות החברות. בתשובה הבאה יו"ר ועדת הביקורת כי התלונה אכן מוענה למנהל רשות החברות, אולם עותקים ממנו נשלחו אליה, ומשהתקבלה אצל תלונה, אין להתעלם מהם. משבושה להגיע תשובתו העניינית של המתלוון לתלונה האונימית, פנתה אליו יו"ר ועדת הביקורת פעמיinus, והלה הבhir כי ברצונו להתייעץ עם עורך דין. ביום 28.7.10 העביר את תשובתו. בהמשך העבירה יו"ר ועדת הביקורת את הטיפול בתלונה האונימית לטיפול הייעץ המשפטי של החברה, זאת לביקשת רשות החברות הממשלית.

לבסוף, על דעת סגן מנהל רשות החברות הממשלית, כתבה יו"ר ועדת הביקורת למתלוון, ביום 1.8.10, כי לאור התלונה האונימית נגדו, הוא מתבקש להפסיק את בדיקת התלונות בעניין שני

הדיםקטורים ולהעביר את הבדיקה ואת כל החומר ביחס אליה ליעץ המשפטי של החברה, וכן להפסיק את עבודות משרד רואה החשבון עבור חברת החשמל עד לסיום בדיקת התלונה נגד המתלונן. חרף האמור, המתלונן טרם העביר את החומר כمبرוקש, בטענה כי ברצונו להיפגש עם עורך דין.

פגישת המתלונן עם רואה החשבון :

המתלונן פנה אל רואה החשבון, ופנויתו הביאה את האחrown לפנות למנהל רשות החברות ולדבר סרה בייר ועדת הביקורת. בנוסף, המתלונן בחר להתייעץ בעניין אישוי עם רואה החשבון, שהוא גורם המספק שירותי לחברת, והמתלונן אמור לפקח עליו לרבות בנוגע לאישור התשלומים המגיעים לו. לא מותר לציין את החומרה שבפניית המתלונן לרואה החשבון, שעה שבנוגע לקשרים ביניהם הוגשה תלונה שבבדיקה טרם הסתיימה.

בתגובה נוספת מיום 31.8.10 מסרה לנו החברה כי בעניין אי שביעות הרצון מפעולותיו של המתלונן לא חלה תמורהمامצע חדש يولי לסופו, וכי ועדת הביקורת, במסגרת דיווחה לאורך שנת הניסיון, הביעה לא אחת את אי שביעות רצונה. בישיבות אלה נוכחו חברי הוועדה כי איקות דוחות הביקורת לקרה פעמים רבות, חסраה בהם מסקנה ולא נקבע האם יש בהם ליקוי או לא, חסירה התייחסות לנורמה שהופרעה – חוק או נוהל, בחלוקת מהדוחות לא יושם עקרון האחריות האישית ולא נקבע מי אחראי לליקוי, ועל כן לא התאפשר דיוון ענייני בדוחות.

כמו כן, התנהלותו של המתלונן במהלך המחלוקת השנייה של חודש יולי 2010 הובילה אף את הספקנים מבין חברי ועדת הביקורת למסקנה כי הוא אינו מתאים לתפקיד המבקר הפנימי. אפילו היה מתאים מבחינה מקצועית, ואין אלה פני הדברים, הוא הוכח ש מבחינת יושרו האישית, היושרה והאתיקה הוא אינו מתאים כלל, וזאת בשל העניינים הבאים:

התלונה האנונימית נגד המתלונן בעניין ניגוד העניינים; פניות המתלונן לרואה החשבון בקשר לתלונה, כאשר במסגרת פגישתם הlein המתלונן על בייר ועדת הביקורת, ובעקבות זאת פנה רואה החשבון למנהל רשות החברות הממשלותית; הودעת הדואיל שליח המתלונן לחברי ועדת הביקורת ובבה מצג שווה בנוגע להעסקתו באופן קבוע כמבקר פנימי.

בהתיחס להבדלים בנוסח הזימונים לשיבת הדיסקטוריון, הוסבר בתגובה החברה כי הזימון מיום 15.7.10, שבו נכתב "אישור מינוי קבוע למקרקם פנימי", יצא עוד בטרם גיבשה ועדת הביקורת את המלצתה, וזוו התגובה רק ביום 29.7.10. זימון זה הוא טכני, סטנדרטי וניטרלי, ועודאי שאין למוד מנוסחו כי גורם כלשהו כבר גיבש החלטה בדבר מינוי הקבע. הזימון נوشط על ידי מזכיר הדיסקטוריון, ולאחר מכן הוא נדרש להוציא סדר יום מתוקן לאחר שר התשתיות ביטל את בואו לשיבת. כיון שהזמין זימון מתוקן, הרי לאחר הפגישה הבלתי פורמלאלית של חברי ועדת הביקורת ביום 15.7.10, ובשים לב להסתיגויות שעלו, הוא החליט לשנות את נוסח הזימון, וככתב בו "דיוון בהמשך כהונתו של המבקר הפנימי".

הבירור ותוצאותיו:

במסגרת הבירור נפגש צוות הבירור עם המטלון, עם כל חברי ועדת הביקורת ועם דירקטוריים נוספים, וכן עם מנכ"ל החברה, מר עמוס לסקר, עם היועץ המשפטי של החברה, עם מזכיר הדירקטוריון, עם סגן המקרקם הפנימי ועם רואה החשבון. כמו כן חברי ועדת הביקורת וכן סגן מנהל רשות החברות השמיעו דברים בפני מנהל הנציגות. מקרקם המדינה ונציג תלונות הציבור יחד עם מנהל הנציגות נפגשו עם המטלון ועם יו"ר ועדת הביקורת ושםעו את דבריהם. כמו כן נבחנו מסמכים רבים שהועברו לעיונו.

תוך כדי הבירור מונה מר יפתח רון-טל ליושב ראש דירקטוריון החברה. מר רון-טל נפגש, בבקשתו, עם מנהל הנציגות כדי להתעדכן במצב הטיפול בתלונה.

להלן נבחן, לאור הוראת סעיף 45א(2) לחוק מקרקם המדינה, האם ההליך להפסקת כהונתו של המטלון כמקרקם הפנימי של החברה נעשה, כמפורט, בתגובה לבדיקה התלונות האונונימיות נגד שני הדירקטוריים על ידי אגף הביקורת הפנימית; כמו כן נבחן, לאור הוראת סעיף 38(2) לחוק מקרקם המדינה, את תקינות ההליך.

1. מינויו של המטלון לתפקיד המקרקם הפנימי בחברת החשמל:**כללים למנות מקרקם פנימי בחברה ממשלתית:**

סעיף 146(א) לחוק חברות, התשנ"ט-1999 (להלן – חוק החברות) קובע חובת מינוי מקרקם פנימי לחברת ציבורית: "דירקטוריון של חברת ציבורית ימנה מקרקם פנימי; המקרקם הפנימי ימונה לפי הצעת ועדת הביקורת". סעיף 48 לחוק חברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 (להלן – חוק חברות הממשלתיות), קובע כי הדירקטוריון של חברת ממשלתית חייב למנות לחברה מקרקם פנימי. חוזר רשות חברות הממשלתיות מס' 2/בז מיום 1.7.92, שכותרתו "נווה ביקורת פנימית בחברות ממשלתיות וחברות בת ממשלה", קובע כי דירקטוריון של חברת ממשלתית ימנה למקרקם פנימי בהמלצת ועדת הביקורת ולאחר התיעצות עם המנהל הכללי, אשר יהיה לו השכלה, ניסיון וכיישורים המתאים לתפקיד.

חוזר רשות חברות מס' 1/2008 מיום 2.3.08, שכותרתו "המקרקם הפנימי", קובע "כללים בנוגע לבחירת מקרקם פנימי באופן שיחזק את עצמאותו ואי-תלותו של המקרקם הפנימי בחברה ממשלתית, וישפר את רמת הביקורת הפנימית בחברות ממשלתיות."¹ בסעיף 3.3

¹ החוזר מפנה לדוח ועדת זילר משנת 2006, שמנתה בידי שרת המשפטים כדי לבדוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב – 1992 ושהמליצה על קציבת תקופת המקרקם הפנימי לתקופה של עשר שנים, וכן לפסיקת בגין ולדו"ח מקרקם המדינה.

לחוזר נקבע: "תקופת המינוי של המבקר הפנימי תעמוד על חמיש שנים". החוזר קובע את דרכי איתור המועמד המתאים לשמש כמבקר פנימי ואת הצורך בעמידתו בקריטריונים וב מבחנים המפורטים בחוזר, וכי "לאור חשיבות ההחלטה מן הרاوي שהדיקטוריון ינק בחירתו" (סעיף 3.1 – ו'). עוד נקבע בחוזר, כי ככל שקיימות סתיות בין הוראותיו לבין הסכמים קיימים עם המבקר הפנימי המכון בחברה במועד פרסום החוזר, על החברה לדוח על כך לרשות בצוירוח חוות דעת משפטית שתתייחס לסתירות הקיימות ולפתרונות אפשריים לצורך התאמת להוראות החוזר. בסעיף 3.7 לחוזר נקבע כי הפסקת תקופת המינוי של מבקר פנימי לפני חמש שנים טעונה אישור מראש מראש הרשות.

נווהל חברת החשמל למינוי מבקר פנימי:

נווהל חברת החשמל מס' 20-01-01-020 ("כללי, מבדק וביקורת/ הביקורת הפנימית ונציגות תלונות הציבור" (סעיף 4.2 לנווהל) קובע כי הדיקטוריון ממנה את המבקר הפנימי לפי הצעת המנהל הכללי וועדת הביקורת של הדיקטוריון. הנהלה קובע כי הדיקטוריון והמנהל הכללי קובעים את המועמד ואת תנאי השירות של המבקר הפנימי, לפי הצעת וועדת הביקורת. על פי,noוהל חברת החשמל מס' 04-04-08-00 ("כללי, מינהל/ אישוש משרות/ בחרה, אישור ומינוי עובדים בכירים", נמנה תפקיד המבקר הפנימי עם סוג העובדים המוגדרים כ"בעל תפקיד מיוחד". הנהלה קובע כי המנכ"ל ויור' הדיקטוריון מחליטים על המועמד המתאים ביותר לבעל תפקיד מיוחד, וכי המינוי טוען אישור הדיקטוריון. לגבי המבקר הפנימי טובא המלצה ויור' הדיקטוריון והמנכ"ל בפניה וועדת הביקורת אשר תמליץ על המינוי בפני הדיקטוריון. עוד נקבע=noוהל כי מנהל אגף משאבי אנוש מביא לידיעת מתקבל המינוי בפני הדיקטוריון. נקבע=noוהל נחשבת שנת ניסיון².

המומנים על המבקר הפנימי בחברה ממשלתית :

סעיף 148 לחוק החברות קובע: "הממונה הארגוני על המבקר הפנימי יהיה יוושב ראש הדיקטוריון או המנהל הכללי, כפי שייקבע בתקנון, או בהעדר הוראה בתקנון, כפי שיקבע הדיקטוריון".

סעיף 49(ב) לחוק החברות הממשלהית קובע: "המבקר הפנימי יהיה כפוף ליושב ראש הדיקטוריון ומנהל הכללי...".

² חברת החשמל העבירה לנציגות גם העתק "נווהל חדש", שכותרתו "בחירה אישור ומינוי עובדים בכירים" שעדיין לא נכנס לתוכפו, הקובע כי "תקופת כהונתו של המבקר הפנימי תוקצב לחמש שנים" (7.2.5) , וכי "מבקר פנימי שתפקידו הסטיימה, כאמור לעיל, יכול להתמנה לתקופה נוספת ללא עלה על שלוש שנים" (סעיף 7.2.6), ובכל מקרה לא יועסק לתקופה העולה על שמונה שנים (סעיף 7.2.7). לפי החוזר, לעובדים בכירים, ובهم המבקר הפנימי, תיקבע תקופת ניסיון, ונקבע בו כי "בתום תקופת הניסיון יוחלט כדלקמן: המבקר הפנימי – הדיקטוריון יאשר, על יסוד המלצות המנהל הכללי, ויור' הדיקטוריון וועדת הביקורת של הדיקטוריון, כדלקמן: אישור המינוי כמנוי קבוע; או הארכת תקופת הניסיון, לתקופה מרבית של עד חצי שנה נוספת" (סעיף 12.6.3).

סעיף 5(ד) לחוק הביקורת הפנימית, קובע: "בכפוף לסעיף 49(ב) לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, הממונה על המקרקם הפנימי בגוף ציבורי אחר יהיה יושב ראש הדירקטוריון, או יושב ראש של גוף הממלא תפקיד מקביל לשדרקטוריון, או המנהל הכללי, הכלול כפי שקבע הדירקטוריון".

חווז רשות החברות מס' 2/ב3 מיום 23.7.92, שכותרתו "נווה ביקורת פנימית בחברות ממשלתיות וחברות בת ממשלה", קובע כי המקרקם הפנימי יהיה כפוף ארגונית ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל.

בדוחות הדירקטוריון של חברת החשמל על מצב ענייני החברה צוין כי הממוניים הארגוניים על המקרקם הפנימי ונציג תלונות הציבור הם המנכ"ל וי"ר הדירקטוריון.³

יש לציין כי יו"ר ועדת הביקורת של החברה הוא הגורם המנחה בפועל, באופן שוטף, את המקרקם הפנימי בעבודתו.

תהליכי מינויו של המתלון:

לשם בחירת מקרקם פנימי לחברת מינה הדירקטוריון ועדת איתור לחבריה היו: יו"ר ועדת הביקורת, יו"ר הדירקטוריון דאז, מר פרידמן פרידמן, שני דירקטורים נוספים וגב' ד'. בהתאם להמלצת הוועדה החליט הדירקטוריון חברת החשמל ביום 30.4.09 לבחור במתלון למקרקם הפנימי של החברה ובסגנו של המתלון, מ"מ המקרקם הפנימי ומיל שכנון בתפקיד כמקרקם בפועל באותה עת, כקשר שני. בהחלטה נקבע כי השנה הראשונה של המתלון בתפקיד תהיה שנת ניסיון. באותו תאריך נשלחה הודעה לרשות ניירות ערך ולבורסה לנירות ערך, ולפייה הדירקטוריון החברה החליט למנות את המתלון למקרקם הפנימי של חברת החשמל, כי המינוי יכנס לתוקף לאחר מספר חודשים וכי שנתו הראשונה בתפקיד תהיה שנת ניסיון.

בהודעת דוא"ל מיום 19.7.09 בקש סמכ"ל משבבי אנווש מזכיר הדירקטוריון, להביא לאישור הדירקטוריון את חוזה העסקה.

בישיבת הדירקטוריון מיום 23.7.09 (מס' 1281) הודיע מר פרידמן, הי"ר דאז, לחבריו הדירקטוריון, כי הוא התבקש "להביא לאישור את חוזה העסקתו של המקרקם הפנימי בהתאם לנוסח הסטנדרטי של רשות החברות הממשלית – שעיקריו, ואני מקרא כדין שזה יהיה גם בפרוטוקול... תקופת העסקה – תקופה מכსימלית של 5 שנים או כל תקופה אחרת

⁴ שתואשר על ידי רשות החברות הממשלתיות, כאשר השנה הראשונה תיחשב כשנת ניסיון".
בעקבות זאת, החליט הדירקטוריון מה אחד לאשר "את חוזה העסקת המבקר הפנימי,
המתלונן, בהתאם לנוסח הסטנדרטי של רשות החברות הממשלתיות שעיקריו – כמפורט
בפרוטוקול זה".

בכתב מינוי מיום 17.8.09 מינה מר עמוס לסקר, מנכ"ל החברה, את המתלונן למבחן
הפנימי, הCPF בתפקידו לי"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל. תוקף כתב המינוי הוא מיום 2.8.09.
ביום 9.8.09 נשלח למtelונן מכתב מאת מנהל אגף משאבי אנוש בחברה, ולפיו "בתפקיד
החדש ... תיחשב שנת עובדתך הראשונה כתקופת ניסיון. עם תום השנה הראשונה בהצלחה,
ולאחר שייאושר, יוענק לך מינוי קבוע בתפקיד זה". בתשובה החברה לניצבות ההצעה מכתב
זה ככתב מינוי.

ביום 3.8.09 נחתם הסכם עבודה אישי בין חברת החשמל לבין המתלונן. כאמור, סעיף 6
להסכם קובץ תקופת העסקה בת חמיש שנים וכן קובע כי החברה תוכל להביא את תקופת
העסקה לשימוש מוקדם, וזאת בהתאם להוראות סעיף 12 לחוק הביקורת הפנימית, ולאחר
שנתתקבל אישור רשות החברות לכך.
צוין, כי אבחנה בין תקופת העסקה של שנה לבין תקופה ארוכה יותר מזויה בהסכם
העבודה רק לעניין פרק הזמן הנדרש למtan הוועדה מוקדמת (חודש אחד בשנת העסקה
הראשונה לעומת שלושה חודשים לאחר מכן).

לאחר מינויו של המתלונן נשלחה על ידי החברה הודעה לרשות ניירות ערך על כניסה
המתלונן לתפקידו, וצוין בה כי שנותו הראשונה בתפקיד תאה שנת ניסיון. גם בדוח
הדירקטוריון על מצב ענייני החברה לשלוות החודשים שהסת内幕ו ביום 31.3.10 נמסרו
פרטי המבחן הפנימי של החברה, תאריך תחילת עבודתו ודרך המינוי. בדוח צוין כי ביום
23.4.09 המליצה ועדת הביקורת לדירקטוריון על בחירת המתלונן. בדוח זה צוין כי המינוי
של המבחן הפנימי הוא לשנת ניסיון, ובסיופה יובא מינוי הקבוע לאישור הדירקטוריון.

2. האם ניתן היה למנות את המתלונן לתפקידו לתקופת ניסיון:

סעיף 153 לחוק החברות קובע:
"כהונתו של המבחן הפנימי לא תופסק שלא בהסכמו והוא לא יושעה מתפקידו, אלא
אם כן החליט על כך הדירקטוריון לאחר שקיבל את עדמת ועדת הביקורת, ולאחר שניתנה

³ עמי' 38 לדוח הדירקטוריון לשנה שנסתיימה ביום 31.12.09, ובנוסח זהה בשאר הדוחות הרבעוניים הנוגעים לתקופת עבודתו של המתלונן כמבקר הפנימי של החברה.

⁴ מתוך פרוטוקול ישיבת הדירקטוריון מס' 1281 מיום 23.7.09.

למבחן הפנימי הזדמנויות סבירה להשמעת עמדתו בפני הדירקטוריון ובפני ועדת הביקורת".

סעיף 12(א)(3) לחוק הביקורת הפנימית קובע:

"(א) לא תופסק כהונתו של מבחן פנימי שלא בהסכמה לפני תום התקופה אשר לה נתמנה והוא לא יושעה מתפקידו..."

(3) בגוף ציבורי אחר – אלא אם כן החלט על כך הדירקטוריון או הגוף המלא תפקיד הדומה לתפקיד הדירקטוריון (בפסקה זו – הדירקטוריון), לאחר שניתנה הודעה כדין לכל חברי הדירקטוריון בדבר הפסקת הכהונה או ההשעה יידונו באותה ישיבה, ובאישור הדירקטוריון ברוב של שני שלישים מחבריו, לאחר שניתנה למבחן הפנימי אפשרות לשאת לפניו הדירקטוריון את דברו בעניין".

כאמור לעיל, חזר רשות החברות מס' 8/2008 קובע כי תקופת המינוי של מבחן פנימי בחברה ממשלתית תעמוד על חמישה שנים (סעיף 3.3. לחזור). יתר על כן, במהלך הבירור ביקשו את עמדת רשות החברות הממשלתיות בשאלת האם יהיה ניתן למנוע את המתלוון לתפקידו לתקופת ניסיון. בתשובה מיום 10.10.19 כתבה לנו היועצת המשפטית של רשות החברות, כי: "אין מושמות לקבעת תקופת ניסיון במסגרת העסקתו של מבחן פנימי בחברה ממשלתית, זו, לפחות ידיעתי, אינה נהוגה בחברות ממשלתיות, וממילא, לאור הוראות סעיף 12 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 אינה אפקטיבית. החברה רשאית, בכלל עת, להביא כהונת המבחן הפנימי לסיומה בכפוף למילוי הוראות סעיף 12 העוסקות בהיבט הדיוני של הפסקת הכהונה".

עמדה זו של הרשות נותרה בעינה גם לאחר שהיועץ המשפטי של החברה פנה ביום 9.11.10 ליוועצת המשפטית של רשות החברות והשיג על עמדתה. בפגישת נציגות תלונות הציבור ביום 30.11.10, מסר סגן מנהל רשות החברות הממשלתיות כי תשובה היועצת המשפטית נשלחה לנציגות לאחר התיעוזות עם הנהלת הרשות, ואין לו מה להוסיף על האמור בתשובהה, גם לא לאחר שיעין במכתבו של היועץ המשפטי של החברה.

מוסיף, כי ביום 10.5.09 פנתה רשות ניירות ערך, בתקוף סמכותה לפי סעיף 36(1)(1) לחוק ניירות ערך, התשנ"ח-1968, למסקר וליועץ המשפטי של החברה וביקשה את תשובהם לשאלות הבאות בתיחס להודעת החברה בדיווח המידי מיום 30.4.09: מה ממשמעות שנת הניסיון, וכייך מתאפשרת ההחלטה על המשך או סיום כהונת המבחן הפנימי בתום שנת הניסיון. שאלה דומה הופנה באותו הזמן לחברת גם על ידי התנועה לaicoot השולטן.

ביום 14.5.09 השיב היועץ המשפטי של החברה לפניה רשות ניירות ערך, ובמהמשך אותה התכתבות שלחה החברה ביום 27.5.09 דיווח נוסף (הmdooch הוא היועץ המשפטי של החברה) לרשות ניירות ערך ולבורסה כדלקמן: "בתפקידים בכירים, דוגמת מבחן פנים,

בעלי השכבות משמעותיות לפניות החברה, משמעותה של שנת ניסיון הינה לבחון את תפקידו ומידת התאמתו של בעל התפקיד הבכיר לדרישות התפקיד וצרבי החברה, באופן שיאפשר לחברת לאחר שנה שיקול דעת באמ להותיר את המועמד בתפקיד ולאשרו כמיןוי קבוע או החלופין לאתר מועמד מתאים יותר. בנוסף, נוהל החברה בדבר מינוי עובדים בכיריהם קובע כי השנה הראשונה בתפקיד נחשבת לשנת ניסיון. במקרה דנן, לאחר שני המועמדים היו קרוביים מאוד בנסיבותם, נבחר המתلونן מבקר הפנימי... ואילו מלא מקום המבקר..., סגנו, נבחר כקשר שני. המשמעות היא כי המתلون יהיה בשנת ניסיון, ואם יסיממה, הוא ישאר מבקר פנימי, אולם אם לא יצליח את שנת הניסיון, או יפרוש מסיבותיו הוא, סגנו ימונה אוטומטית למבקר הפנימי ללא שייחה צורך בהליך בחירה פנימי נוספת כלשהו. לאחר ועפי הוראות הדין, הדירקטוריון הוא שמנה את מבקר הפנים עיפוי המלצה ועדת הביקורת ומארח הוראות החוקיקה והיגיון הדבריים לפיו הגוף הממנה הוא ניסיון, הרי שבמקרה דנן ולארח הוראות החוקיקה והיגיון הדבריים לתום שנת הניסיון גם הגוף המוסמך להחלט על סיום המינוי וכגזר מכך מוסמך להחלטת בתום שנת הניסיון האם לאשר מינוי קבוע, אם לאו – קבלת ההחלטה בתום שנת הניסיון טובא בהתאם לפני הדירקטוריון על פי המלצה ועדת הביקורת ועל פי הוראות הדין הרלבנטיות. הפסקת תקופת המינוי של המבקר הפנימי, לרבות בתום תקופת הניסיון, תיעשה לפי הוראות הדין הרלבנטיות ובכלל זה, הוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 והוראות חוזר רשות החברות בעניין מינוי מבקר פנימי, מיום 2.3.08 (לרבות קבלת אישור רשות החברות מראש בהפסקת תקופת המינוי לפני חלוף חמיש שנים) (ההדגשה אינה במקור – ה.ש.). תשובה דומה השיבה חברת החשמל לתנועה לאיכות השלטון.

במקרה של המתلونן, כפי שתואר לעיל, החלטת הדירקטוריון בישיבתו מיום 23.7.09 הייתה למנות אותו ל"תקופת העסקה מכיסימלית של חמיש שנים..." כאשר השנה הראשונה תיחסב לשנת ניסיון", ולא כפי שטוענת החברה בתגובה עתה – כי מדובר בהחלטה על העסקה לשנה בלבד שלאחריה תסתiyaים מלאיה העסקתו. יתר על כן, בהסכם העבודה של המתلونן נקבע כי הוא יועסק לפחות חמיש שנים, ותקופת הניסיון לא הווראה בו כלל. בהסכם אף נקבע במפורש כי סיום מוקדם של תקופת ההעסקה יהיה בהתאם להוראות סעיף 12 לחוק הביקורת הפנימית ולאחר שנתקבל אישור רשות החברות.

בפועל, החברה לא פנתה לרשות החברות לאחר הפצת חוזר רשות החברות מיום 2.3.08 "המבקר הפנימי" לקבלת התייחסות רשות החברות בעניין שנת הניסיון הקבועה בנוהל החברה. בתשובותיה לנציגות עדמה החברה על כך שהמבקר הפנימי מונה לשנת ניסיון.

זה המקום להזכיר את חשיבותו הרבה של עקרון עצמאות הביקורת הפנימית, גם מול דירקטורים בחברה, ושל הבטחת אי תלותו של המבקר הפנימי בגורם המבוקרים על ידו. יש חשיבות רבה לכך שהמבקר הפנימי ימלא את תפקידו ללא מORA שיבואו אליו חשבון על פעולות ביקורת שביצעו כלפי נושא משרה בחברה. קביעת תקופת ניסיון למבקר פנימי יש

בها כדי להחליש את עצמאותו ואי תלותיו.

על יסוד הוראות החוק בדבר התנאים להפסקת כהונתו של מקרק פנימי בתוך תקופת כהונתו, לנוכח חשיבותו של עקרון עצמאות הביקורת הפנימית ובשים לב לעמדת רשות החברות, כפי שבאה לביטוי בוחר חוזר הרשות וบทשובתה האמורה לנכיבות, הגענו לכל מסקנה כי אין בסיס משפטי לקבעת תקופת ניסיון למקרק פנימי בחברה ממשלתית, כי מיניוו הוא מינוי מלא וקבוע לתקופה של חמיש שנים, וכי ככל עת מיום שהתמנה לפיקידון ניתן להפסיק את כהונתו ובלבד שההחלטה בעניין התקבלה באורת מאוזן וסקול, מטעמים עניינים ובהליך התואם את הוראות החוק. מכאן, שלנוהל החברה מס' 08-08-04 אין כל נפקות ביחס למקרק הפנימי של החברה.

3. היליך שנקטה החברה להפסקת כהונתו של המתלוון:

כאמור, סעיף 153 לחוק החברות קובע כי "כהונתו של המקרק הפנימי לא תופסק שלא בהסכםתו והוא לא יוועה מתפקידו, אלא אם כן החלטת על כך הדירקטוריון לאחר שקיבל את עמדת ועדת הביקורת, ולאחר שניתנה למקרק הפנימי הזדמנויות סבירה להשמע את עמדתו בפני הדירקטוריון ובפני ועדת הביקורת" ; וסעיף 12(א)(3) לחוק הביקורת הפנימית קובע כי "(א) לא תופסק כהונתו של מקרק פנימי שלא בהסכםתו לפניו תום התקופה אשר לה נתמנה והוא לא יוועה מתפקידו..."

(3) בגוף ציבורי אחר – אלא אם כן החלטת על כך הדירקטוריון או הגוף המלא תפקיד הדומה לתפקיד הדירקטוריון (בפסקה זו – הדירקטוריון), לאחר שניתנה הודעה כדין לכל חברי הדירקטוריון שדבר הפסקת הכהונה או ההשעה יידונו באותה ישיבה, ובאישור הדירקטוריון ברוב של שני שלישים מחברייו, לאחר שניתנה למקרק הפנימי אפשרות לשאת לפניו הדירקטוריון את דברו בעניין".

בנוסף, הפסקת תקופת המינוי של המקרק הפנימי לפני חלוף חמיש שנים טעונה אישור רשות החברות מראש.⁵

נוול חברת החשמל מס' 20-01-01 "כללי, מבדק וביקורת/ הביקורת הפנימית ונכיבות תלונות הציבור" קובע (בסעיף 4.4) כי לא תופסק כהונתו של המקרק הפנימי והוא לא יוועה מתפקידו, אלא אם כן החלטת על כך הדירקטוריון על פי הצעת ועדת הביקורת לאחר שניתנה הודעה על כך כדין לכל חברי הדירקטוריון שדבר הפסקת הכהונה או ההשעה יידונו באותה ישיבה ובאישור הדירקטוריון ברוב של שני שלישים מחברייו, לאחר שניתנה למקרק

⁵ סעיף 3.7 לחוזר רשות החברות מס' 1/2008.

הפנימי אפשרות לשאת לפני הדירקטוריון את דברו בעניין.

ישיבת ועדת הביקורת ביום 15.7.10

ביום 15.7.10 התקנסו חברי ועדת הביקורת לישיבה. לטענת החברה, ישיבה זו נועדה להחלפת רعيונות ולא הייתה ישיבה פורמללית. מזכיר החברה וחלק מחברי ועדת הביקורת טענו בפני צוות הבירור כי לישיבה זו לא נשלחו הזמנות בכתב לחברי ועדת הביקורת, אלא מזכיר החברה טלפן או פנה אליהם וביקש כי יתכנסו באותו יום (15.7.09) בחדרו של יו"ר הדירקטוריון לפני קיום הישיבה הפורמללית שנועדה זהה. בסדר היום הכלול בהועדה על זימון ישיבת ועדת הביקורת ליום 15.7.10 לא נכלל נושא העסקתו של המבקר הפנימי. לדברי מזכיר החברה, המבקר הפנימי ועובדיו התבקשו להגיע לישיבה שעה לאחר הגעת חברי ועדת הביקורת. מזכיר החברה הוסיף כי הוא כתב תרשומת של הישיבה, לביקשת יו"ר ועדת הביקורת, כתיאורה בלבד. בפגישות צוות הבירור עם חברי ועדת הביקורת עלה כי חלקם סברו שמדובר היה בישיבה פורמללית רגילה של הוועדה.

בעניין זה העידה אחת מחברות הוועדה, כי "למייטב זכרוני לא היה שום דבר מפתיע או ישיבה לא של ועדת ביקורת. נכנסו לחדר היו"ר, חדר פנימי, כדי לשמור על פרטיות. כל הפגישות היו רשמיות להבנתי, אך יש לבדוק זאת עם מזכירות החברה". אותה חברת ועדת הוסיפה כי "בעניין כל הישיבות פורמליות, רוצה כעת לבקש מחברת חשמל את הרישום מישיבת הוועדה ביום 15.7.10 כדי לדיקק בדברי".

חבר ועדת העיד כי: "זו הייתה ישיבה של ועדת הביקורת לכל דבר".
"ש. לגבי ישיבת ה-15.7: היה רושם שהוא לא חלק מישיבת ועדת הביקורת?
ת. אני לא זוכרcosa דבר. זה היה נראה לא פורמלי. אך אני לא חשבתי שהוא לא פורמלי.
חשבתי שבגלל הרוגניות עשו זאת הם".

חברת הוועדה גב' ד' אישרה גם היא כי "בעניין זו הייתה ישיבה של ועדת הביקורת לכל דבר ועניין רק ללא הקלטה ולא עובדים".
יו"ר ועדת הביקורת התייחסה לעניין זה בפגישתה עמו, וציינה כי "מי שאמר לך שחשב שזו ישיבה רגילה - זה כי הייתה גם ישיבה רגילה באותו יום".

בידינו מצויות שתי גרסאות שונות של תרשומת ישיבת ועדת הביקורת שהתקיימה ביום 15.7.10.
בשתי התרשומות מציין כי בישיבה השתתפו כל תשעת חברי ועדת הביקורת, ובهما גם הדירקטורים גב' ד' ומר י'.
לאחר בחינת התרשומות, יובאו להלן ההבדלים החשובים ביניהן:

בגרסה הראשונה של התרשומת, הכוורת היא "סיקום ישיבה בנושא: אישור מינוי קבוע של המתלון למבקר פנים". כוורת זאת השתנה בגרסה השנייה ל- "תרשומת מישיבת היועצות של חברי ועדת הביקורת מיום 10/7/15 בנושא: המשך כהונתו של המתלון, מבקר פנים".

הבדל נוסף שנמצא בין שתי התרשומות: בגרסה הראשונה נרשם שמות המשפחה של הדוברים בצוירוף התואר מר/גב' ; ואילו בגרסה השנייה נרשמו השמות ללא קידומת.

השמטה התארים מר/גב' בתרשומת השנייה משווים לכואורה לתרשומת זו חזות לא פורמללית לעומת התרשומת הראשונה.

בתרשומת הראשונה מצוטט מפי י"ר הדירקטוריון: "מבקש לקיים פגישה עם המתלון ולהודיעו כי הוחלט לאשר את מינויו קבוע אך עליו לשפר את התנהלותו בהתאם להערות חברי הוועדה. במידה ולא יחול שיפור בהתנהלותו בפרק זמן של 6 חודשים עד שנה, הדירקטוריון ידרוש את הפסקת עבודתו, ללא הסתייגות מצדיו". מנגד, בתרשומת המאוחרת נרשם מפיו: "מציע לקיים פגישה עם המתלון ולהודיעו כי הוחלט לאשר את המשך העסקתו אך עליו לשפר את התנהלותו בהתאם להערות חברי הוועדה. במידה ולא יחול שיפור בהתנהלותו בפרק זמן של 6 חודשים עד שנה, הדירקטוריון ידרוש את הפסקת עבודתו, ללא הסתייגות מצדיו" (ההדגשות אינן במקור – ה.ש.).

בתרשומת הראשונה מצוטט מפי חברת ועדת: "מליצה לאשר לו את מינוי הקבע בכפוף להערות חברי הוועדה", ואילו בתרשומת השנייה נרשם מפה: "חושבת שיש לאשר את המשך העסקתו לתקופה קצרה כדי להתגבר על המכשלה עם סגנון המבקר הפנימי ואז ניתן יהיה לראות אם יישם את הערות חברי הוועדה" (ההדגשות אינן במקור – ה.ש.).

אשר לסיקום הפגישה - בתרשומת הראשונה לא מופיע סיקום, אך נרשם מפי י"ר ועדת הביקורת כדלקמן: " י"ר ועדת הביקורת: תבצע בדיקה משפטית בנושא מינוי הקבע. סיום העסקתו במידה ווחלט על כך, לרבות בחינה נוספת 1/2 שנה. כמו כן, תבזוק מבחינה משפטית את היבט של סגנו של המתלון כחليف.

בישיבת הדירקטוריון בחודש אוגוסט – יוצגו הספקות וההיבטים השונים באישור העסקתו, ותבוצע בדיקה מול חזר רשות החברות הממשלתית. הערכה נוספת תבוצע מחדש בעוד חצי שנה. תזוזח לחבר ועדת הביקורת על תוצאות הבדיקה המשפטית."

בתרשומת השנייה לא מצוטטים הדברים מפה של י"ר ועדת הביקורת אלא רשומים כדברי

סיקום :

"לסיקום :

י"ר ועדת הביקורת תבצע בדיקות משפטיות: האם ניתן לסיים את העסקה של המתלון בlij שסגנו יכנס לתפקיד. במידה ולא ניתן יהיה לעשות כן, תבזוק האם ניתן להאריך את תקופת

הניסיונו של המתלון לתקופה קצרה. בישיבת הדירקטוריון בחודש אוגוסט - יוצגו הספקות וההיבטים השונים באישור המשך העסקתו, ותתבצע בדיקה מול חזור רשות החברות הממשלתיות. תדווח לחבריו ועדת הביקורת על תוצאות הבדיקות המשפטיות.

בשלבי התרשותם בגרסה הראשונה נרשם: "אישור: יו"ר ועדת הביקורת". משפט זה אינו כולל בתרשותם השנייה.

يُذكر في كلتا الحالتين أن الترجمة الموهبة الكلمة "تيוטא".

מציר הדירקטוריון אמר לצוות הבিורו כי: "בסק הכל – השינוי שביצעת – למחוק גב' או אדון. השינוי – סמנטי". מדבריו עולה, אם כן, כי התרשותם הראשונה שנתקבלה אצלנו היא גם התרשותם הראשונה מבחינה קרונולוגית, וכי בתרשותם השנייה, המאוחרת יותר, נערכו שינויים. מציר הדירקטוריון הוסיף כי אין זכר מתי נערכו שינויים.

בדברי חברי הוועדה כפי שהם מצוטטים בתרשותם השנייה ניכרת יותר נטייה להפסקת העסקתו של המתלון, זאת בהשוואה לדברים המובאים בתרשותם הראשונה. נראה כי נוסח התרשותם השנייה, יותר מאשר הנוסח המקורי, עשוי לחזק את טענת החברה כי כבר ביום 15.7.10 הביעו חברי הוועדה את כוונתם שלא למשיך את העסקתו של המתלון.

קיים של שתי גרסאות שונות של התרשות היישבה מעורר תהיה, בפרט נוכחות המשמעות שניות לייחס להבדלי הגרסאות, כמוואר לעיל. לא קיבלנו הסבר מניין את הדעת לכך שנערכו שתי התרומות.

מדובר, כאמור, בישיבה שאליה הוזמנו ובה השתתפו כל חברי ועדת הביקורת, וכןנה בה גם נציגת רשות החברות הממשלתיות.⁶ בישיבה נדונה שאלת המשך העסקתו של המתלון לצורך gibush המלצת ועדת הביקורת לדירקטוריון בעניין. חברי הוועדה, לרבות גב' ד' ומר י', הביעו דעתם בנושא זה.

אשר על כן, מסקנתנו היא כי מדובר בישיבת ועדת הביקורת לכל דבר ועניין.

בנוסף, נוכחה בדיקת התלונות נגד הדירקטורים גב' ד' ומר י' על ידי הביקורת הפנימית, דעתנו היא כי לא היה מקום להשתתפותם בישיבת הוועדה מיום 15.7.10 שבה נדונה שאלת המשך העסקתו של המתלון בתפקידו, כשם שבשל אותה זיקה אישית הם הדירו עצם מישיבת הוועדה מיום

⁶ בעניין זה נקבע בסעיף 27(ב) לחוק החברות הממשלתיות: "הזמןה לשיבות הדירקטוריון תימסר גם לרשות, והוא רשאית לשלוח לכל ישיבה נציג שיחיה רשאי להשתתף בישיבה ....", ובסעיף 29(ב) לחוק החברות הממשלתיות נקבע: "הוראות סעיף 27 (ב) יחולו גם על ישיבותה של ועדת".

29.7.10, שבה הומלץ לדירקטוריון להפסיק את העסקת המטלון, והן מישיבת הדירקטוריון שהתקיימה באותו יום.

החלטת ועדת הביקורת להמליץ לדירקטוריון שלא לאשר את מינוי הקבע של המטלון - ישיבת

הוועדה מיום 10.10.2010

ביום 25.7.10 שלחה יו"ר ועדת הביקורת למטלון מכתב שכותרתו: "תום שנת הניסיון בתפקיד
cmbkr פנימי", ובו נכתב: "עם תום שנת הניסיון בתפקיד cmbkr הפנימי של החברה, תדונ
ועדת הביקורת, בישיבתה הקרובה שתיערכ ביום 29.7.10 בדבר המשך העסקת בתפקיד.
במסגרת זו מבקשת הוועדה להזמין לישיבה הנ"ל על מנת לשמוע את דבריך בטרם תתקבל
ההחלטה ותגשים המלצהה לדירקטוריון".

באותו יום שלח מזכיר הדירקטוריון הודעה לחבריו ועדת הביקורת על ישיבת הוועדה שתתקיים
ביום 29.7.10. על סדר היום של הישיבה עמד נושא אחד: "דיון בהמשך כהונתו של המבקר
הפנימי". להודעה צורף מכתבו של יו"ר ועדת הביקורת למטלון מאותו יום. צוין בהודעה כי
צורף אליה העתק הפרוטוקול מישיבת הייעוץ (הכוונה לישיבה מיום 15.7.10), אך בפועל
הפרוטוקול זהה לא צורף.

הדיון בישיבה נסב על תום תקופת הניסיון ואישור מינוי של קבע למטלון. בתחילת הישיבה
העלתה יו"ר ועדת הביקורת את התרחשויות הימים האחרונים (כמתואר בטענות החברה
המפורטות לעיל) מאז הפצת טוויות דוחות הביקורת בעניין שני הדירקטורים, הביעה דעתה על
רמת הטוויות, העלתה את עניין התלונה האנונימית על המטלון בדבר ניגוד העניינים בפעולותיו
עם רואה החשבון, העלתה טענות על חוסר אמינותו בדיוח לדירקטורים על תקופת החוזה שלו,
והזכירה את שיחתו עם רואה החשבון ואת שיחתו עמה ביום הקודם. בהמשך נכנס מנכ"ל
החברה לישיבה והביע דעה חיובית על עבודתו של המטלון. לאחר מכן נכנס המטלון, נשאל
שאלות שונות והשיב עליהם. במהלך הישיבה הודיעה לו יו"ר ועדת הביקורת, כי "בדין שעשינו
כאן הועלתה אפשרות שלא לתת לך מינוי של קבע, אני מבקשת שבדבריך תתיחס גם לזה".
המטلون השיב לה: "אם יש טענה לא למנות אותך למינוי של קבע, אני חושב שמן הצדך ומן
היו"ר זה לעשות לי שימוש, להציג את הטענות שלי בצורה עניינית, עם אפשרות להתכוון". יו"ר
ועדת הביקורת השיבה: "יש פה יועץ משפטי והיועץ המשפטי יגיד האם צריך או לא צריך".
לקראת סוף הישיבה אמר היועץ המשפטי של החברה: "זה נכון שיש אבחנה שצדך לחදד אותה
בין שנת ניסיון לבני מינוי... יחד עם זאת אני חש לא נוח, אני מוכחה להגיד לכם. יש פה טענות
שלו, חלון אולי הוא היה צריך לצפות מראש, חלון הוא שמע כאן. הוא היה בלחץ, ביקש זמן
 נוספת, אני חשב שצריך לתת לו את זה הרבה. יש את העניין הפורמלי ויש את העניין של גוף
של עניין. אני כן חשב שצריך לתת לו את הזמן לתת תגובה, אפילו בכתב" (ההדגשה לא במקור
– ח.ש.). אולם יו"ר ועדת הביקורת, חרב הצהرتה כי "היועץ המשפטי יגיד האם צריך או לא

צrik", דחתה את דברי היוץ המשפטי של החברה, ובסיום הישיבה החליטה עלורך הצבעה על אי מתן מינוי קבוע למתלון. תוצאת הצבעה הייתה החלטה פה אחד של כל חברי ועדת הביקורת להמליץ לדירקטוריון שלא לאשר מינוי של קבוע למתלון.

זכות השימוש בהלכתי פיטורים – המסגרת הנורמטיבית

כאמור לעיל, בחוק החברות ובחוק הביקורת הפנימית נקבע כי קודם להפסקת כהונתו של המבקר הפנימי יש לתת לו "הזרמנות סבירה להשמעת עמדתו בפני הדירקטוריון ובפני ועדת הביקורת" (סעיף 153 לחוק החברות), וכי קודם להחלטת הדירקטוריון יש לתת לו "אפשרות לשאת לפניו הדירקטוריון את דברו בעניין" (סעיף 12(א)(3) לחוק הביקורת הפנימית).

בפסקה נקבעו כללים מוצקים בדבר זכות השימוש⁷: השימוש הוא הליך שבו עובד אשר עלול להיפגע מההחלטה הנוגעת לו ממשמע טענותיו בכתב או בעל פה בפני בעל הסמכות וזאת במטרה שבעל הסמכות יסקול הטענות שהובאו בכתב יגבש את החלטתו הסופית. המטרה העיקרית של השימוש היא לתת לעובד אפשרות להזים את הטענות לפני ולאפשר לו לנסות לשכנע את העומד להכריע בגורלו. כדי שימושו יעשה בכך, יש הכרח לקיים הילכים הבאים: הودעה מראש לעובד על מועד השימוש, בה יפורטו הטענות שבטעין רוצחים להפסיק עובdotו; הענקת הזדמנויות מלאה לעובד, בין בכתב ובין בעל-פה, להגיב על הטענות אשר נתענו נגדו; ערכית פרוטוקול של הישיבה, אם השימוש לא נעשה בכתב; קבלת החלטה על סמך שיקולים מקצועיים ועניןניים. עיקרון, שימוש יתקיים בכתב, אלא אם כן יקשה העובד להשמע את טעונו בעל-פה. במקרה בו מתקיים השימוש בעל-פה, רשאי העובד, אם הוא מעוניין בכך, להגיע לשימוש עם אדם מטעמו (כגון עוזיד או נציג ועד עובדים). חובת קיום השימוש חלה גם במקרה של תום תקופת ניסיון. כך נקבע גם בכללי נציבות שירות המדינה⁸ (שנינתן להקשיש מהם לענייננו, הגם שהמתלון דן אינו עובד מדינה), שקובעים כי הן ההיגיון פשוט והן ההחלטה, מחייבים את המסקנה כי גם כאשר עסקין בעובד המ מצוי בתקופת ניסיון, מן הרואוי לנמק בפניו את הכוונה שלא לשבכו שיבוץ של קבוע במשרתו, דהיינו לא להמשיך את העיסוקתו. יובהר, כי גם עובד בתקופת ניסיון, בה רשאי המעביר לפניו בהליך פשוט יחסית, זכאי שיפעלם לפני בהתאם לחובה לקיים חוזה בתום לב ובדרך מקובלת (הקבוצה בסעיף 39 לחוק החזיות (חלק כלל), התשל"ג-1973), ובהתאם לחובות האמננות המוגברת שהייבטים הצדדים ליחס העבודה זה כלפי זה. עם זאת, אמות המידה לצורכי פיטורים בתקופת ניסיון חשובים,DOI בספק סביר לגבי התאמתו של העובד לעבודה.

עוד נקבע בפסקה כי קודם שימוש לשימוש יש להודיע לעובד מה הטענות שהוצעו נגדו ולאפשר לו לעיין בכל החומר הנוגע לנימוקי פיטורי, וכן יש לתת לו זמן סביר להכין את תגובתו: "זכותו

⁷ ע"ב 2709/27 מתן נ' לשכת דואי החשבון; 355/99 לינדר נ' ארגון נבי תאונות בעמלה.

הראשונית של העובד לדעת מה הן הטענות המועלות נגדו או בעניינו, ובהתאם ליתן תגובתו להן... חייב המעסיק במתן הودעה מראש על כוונתו שלא להאריך עוד את ההתקשרות עמו; לפרט את הטעמים העומדים בסוד אותה כוונה; לאפשר לעבוד להביא בפניו את תגובתו וליתן לו הזדמנות הולמת לנסות ולהעביר את רוע הגזירה"⁹. וכן: "המבחן באשר לדיווח החומר שהווגע לעבוד לפני שימוש, הינו האם הובאו לפני העובד המסתכים והטענות מהם עולמים כלל הסיבות, הטעמים והשיקולים שהביאו את האחראי לשקל את פיטורי העובד או את העברתו מתפקידו"¹⁰.

אי הודהה למתלון על הטענות נגדו לפני ישיבת ועדת הביקורת ביום 10.7.29

יו"ר ועדת הביקורת התייחסה לעניין אי מתן הודהה למתלון על הטענות נגדו לפני ישיבת ועדת הביקורת, כדלקמן: "אינו דומה מקרקם פנימי קבוע שעושים לו שימוש כי חשף שהיתיות לבין שימוש בתום שנת ניסיון. במקרה זה חשבתי מלכתחילה שאין מה לכתוב לו במכבת השימוש. בד"כ אני כותבת את כל הטענות. אם יש טענות שבגינן אני רוצה להעביר עובד מתפקידו – צריך לתת לו זמן להיערך להן. במקרה זה, חשבתי שזה שונה: אנו הולכים לדבר על מدة התאמתו של המתלון. ההתאמנה היא מה שאתה. לא מדובר על מקרי עבר שהוא מתאים. לכן אמרתי לו בפגישה שאנו נדבר על מدة התאמתו, וסבירא כל הטענות שתומכות לדעתו בכך שהוא מתאים. לא היו כלפיו טענות שקרו לפני 3/4 שנה ולא הספיק להתכוון לתשובה להן". "מאחר שלא מדובר בטענות שהוא צריך להיערך אליהם, אלא נוגע לאיישות שלו – גם אילו רציתי לעשות לו שימוש – לא הייתי יודעת מה לכתוב".

אולם, עיון בפרוטוקול ועדת הביקורת מגלה כי יו"ר ועדת הביקורת הגיעו לדיוון עם שורת טענות מוגדרות וברורות כלפי המתלון, שאוთן הצינה לחבריו ועדת הביקורת כבר בפתח הישיבה: יכולתו הניהולית של המתלון; ניגוד העניינים מול רואה חשבון; הדוא"ל שבו המתלון הודיע שיש לו חוזה לחמש שנים ולא הזכיר שנת ניסיון; הטיפול בתלונות האונימיות והעברתן לטיפול רואה החשבון; שיחתו עם רואה החשבון שבעקבותיה פנה רואה החשבון למנהל רשות החברות. זאת ועוד, מיד עם כניסהו של המתלון לשיבת ההחלטה באמתחתה שאללה מקצועית למתלון – על כך שהמתלון מקיים דיוון עם המנכ"ל או הסמכ"לים על טיעות דוחות ביקורת לפני שיוצאים הדוחות הסופיים, וזאת בניגוד לנוהל הביקורת בחברה.

נוסיף, כי בפגישתו של המתלון עם יו"ר ועדת הביקורת, ביום 10.7.28, ערב ישיבת ועדת הביקורת, שאל אותה המתלון כיצד עליו להתכוון לדיוון, ומה הטענות נגדו. תשובה היה שהיא הדיוון לא נקבעו ולא ידוע באלו נושאים ישאל. בהערות שכתבה יו"ר ועדת הביקורת לאחר הפגישה עם צוות הבירור ציינה שאמרה לו שידבר על כל דבר שיש בו כדי לשכנע את חברי הוועדה

⁸ הודהה מס' ס/ו 20 "חוות השימוש בפתרונות פיטורי עובד המועסק בחוזה מיוחד ובכלל", מיום 06.5.28.

⁹ ע"ע 1027/01 גוטרמן נ' המכללה האקדמית עמק יזרעאל.

¹⁰ ע"ע 753/07 דוד קורנבלוט נ' מדינת ישראל - משרד החוץ, פדע-אור.

בהתאמתו לתפקיד, ושם יוכל להציג שkapim.

תשובה כללית כאמור, תוך הימנעותה של יו"ר ועדת הביקורת מלפרט באזני המתלון את הטענות העיקריות כלפיו, מעוררות תהיה נוכח הטענות הסדרניות נגד המתלון שהוצעו על ידה לפחות היום, בפתח ישיבת ועדת הביקורת.

nocת החובה שבדין להודיע לעובד, קודם לשימושו, את הטענות נגד העומדות בסיס הכוונה להפסיק את העסקתו, ובשים לב לטענות המפורטות נגד המתלון שהציגה יו"ר ועדת הביקורת בפתח ישיבת ועדת הביקורת, דעתנו היא כי את הטענות אלה היה צריך להעלות על הכתב במסגרת הזימון לשימושו, כדי לתת למתלון הזדמנות אמיתי להתמודד עם כל הטענות ולהסביר עליהם כדברי.

עיר כאן, כי יומיים לאחר שנשלחה למתלון (ביום 25.7.10) הודעה על ישיבת ועדת הביקורת שנקבעה ליום 29.7.10, שלח לו מזכיר הדירקטוריון, ביום 27.7.10, הודעה על ישיבת הדירקטוריון שנקבעה אף היא באותו יום, בנושא "תום שנת הניסיון בתפקידו כמקרקם פנימי". בהודעה נכתב כי עם תום שנת הניסיון בתפקידו כמקרקם פנימי ידון הדירקטוריון בישיבה שתיערך ביום 29.7.10 בדבר המשך העסקתו בתפקיד, לאחר קבלת המלצה ועדת הביקורת ובמסגרת זו מבקש הדירקטוריון להזמיןו על מנת לשמעו את דבריו בטרם יקבל החלטה.

זימון המתלון לשתי הישיבות, ישיבת ועדת הביקורת וישיבת הדירקטוריון, באותו יום, בעיתוי משתי פנים: ראשית, מזימנו מראש לישיבת הדירקטוריון עוד לפני שהתקיימה ישיבת ועדת הביקורת, ומノסת ההזמנה שלפני המתלון זומן להשמע את דבריו בטרם קיבל הדירקטוריון החלטה, עשוי להשתמע, לכארה, כי המלצה ועדת הביקורת העתידה להתקבל בישיבה ביום 29.7.10 כבר הייתה ידועה מראש. שהרי אילו המלצה ועדת הביקורת לדירקטוריון תהיה על המשך העסקתו – מילא מתייתר הצורך להזמין לדירקטוריון להשמע את דבריו. שנית, בעת קביעת שתי הישיבות האמורתיות, בזאת זו, באותו יום נראה כי לא ניתנה תשומת לב מספקת לזכות השימוש של המתלון. שהרי אם ועדת הביקורת תמליך על הפסקת העסקתו של המתלון – כפי שאכןקרה – ראוי לתת לו פרק זמן סביר, לאחר ישיבת ועדת הביקורת ולפני ישיבת הדירקטוריון, על מנת שיוכל להתכוון כיצד לשימושו בפני הדירקטוריון.

מניתנות הדברים עד כאן עולה, כי ההליך להפסקת כהונתו של המתלון כמקרקם פנימי, להקה בעניינים הבאים:

1. ועדת הביקורת לא נתנה למתלון הזדמנויות סבירה להשמע את דברו בפנייה. לא פורטו בפניו מראש טענות שבעתין רוצים להפסיק עובdotו, תוך מתן אפשרות לעיין בכל החומר הנוגע לנימוקי פיטוריון, ולא ניתן לו זמן סביר להכין מועד מועד את תגובתו וטיעונו. אף לא הובא לידיתו כי באפשרותו להיות מוצג.

2. בהודעות לחבריו ועדת הביקורת ולחברי הדירקטוריון לא צוין במדויק כי מדובר בהפסקת העסקה של מבקר פנימי.
3. בשל זיקתם האישית של הדירקטורים גבי ד' ומר י', נוכח בדיקת תלנות נגדם על ידי הביקורת הפנימית, היה עליהם להודיע עצם מהשתתפות בכל ישיבה בה נדון עניין המשך העסקתו/הפסקת כהונתו של המתלונן. למרות זאת, הדירקטורים הניל השתתפו וחיוו דעתם בישיבת ועדת הביקורת מיום 15.7.10.
4. התמונה המצטנרת מכלול הנسبות מעלה ספק בכך אם הוועדה שמעה את המתלונן בפתיחות וב"נפש חפצה" כנדרש.

השפעת התפיסה כי מדובר בעמידה בתקופת ניסיון על החלטת חברי ועדת הביקורת

כמובא לעיל, ולאחר המצב החוקי הנוכחי, מסקנתנו היא שאין אפשרות לקבוע תקופת ניסיון למבקר פנימי בחברה ממשתנית. ואולם, במקרה שלפניו הлик הפסקת העסקתו של המתלונן הוצג בפני חברי ועדת הביקורת כי מתן מינוי קבוע בתום שנת הניסיון, ולא כהפסקת כהונה או כפיטורין. מהצגת ההליך כי מתן מינוי קבוע משתמע כי נדרשת החלטה פוזיטיבית של חברי הוועדה אם לדעתם יש לאפשר למתלונן להמשיך ככהונתו (שם לא כן "תקעק") כהונתו בתום שנת הניסיון) – בעוד שההיפך הוא נכון: לאחר שלפי חוק החברות וחוק הביקורת הפנימית מדובר ב"הפסקת כהונה", נדרשת החלטה פוזיטיבית מפורשת כדי להביא לסיומה, אף אם הדבר נעשה בתום השנה הראשונה ככהונתו, בעוד שאין צורך בהחלטה כלשהי כדי לאפשר לו להמשיך ככהונתו (לשיטת החברה: לתת לו "מינוי קבוע"), שהרי מלכתחילה תקופת כהונתו כ牒ר פנימי קצובה לחמש שנים רצופות מיום המינוי, ואין לפי החוק ולפי נהלי רשות החברות המשותפות צורך לאשר או לאשר מעט לעת את המינוי כי "מינוי קבוע".

נראה, על כן, כי מトווה ההליך כפי שהוצע לפני חברי ועדת הביקורת היה בו כדי להשפיע על הלק-נפשם ומערך השיבותם. ואמנם, בנסיבות עם חברי ועדת הביקורת העידו חלק מהם כי אילו היה נאמר להם שמדובר בהחלטה פוזיטיבית על הפסקת העסקה, התיחסותם הייתה שונה. שני חברים בוועדה מסרו לנו כי סברוuai שאי הארכת הכהונה בתום שנת הניסיון מצריך הлик קל יותר מאשר הפסקת כהונה. אחד מהשנים אף ציין כי "אם הייתי יודע שאין כזה דבר תקופת ניסיון, שזו הדחה של מבקר פנימי, הייתי מבקש דיונים הרבה יותר עמוקים כמו מתן מינוי קבוע, ולא כהפסקת כהונה, הינו חלק מהדירקטוריון כי הлик כזה מצריך נימוקים פחותים יחסית כדי להביא לסיום עבודתו של המבקר הפנימי בהשוואה להליך שנועד להפסקת כהונה, שימושו היה מושגתו בנסיבות העניין היא פיטורי של המתלונן. דומה שיפים לעניין זה דברים שנאמרו בגב' 3798/09arinna גורוחוד נגד המפקח הכללי של משטרת ישראל, כי "פגמים אלו שנפלו בהליך של הבניית שיקול הדעת שקדם להחלטה נפלו גם בהחלטות לגוף" (פסק דין מיום 10.12.7).

זאת ועוד: נראה כי לפחות חלק מחברי הוועדה הכריעו את הCPF לחובתו של המתלונן או אמינותו, לדעתם, שהשתקפה בטיעונו שאין מדובר לגבי בתקופת ניסיון. דא עקא, שכבר גילינו את דעתנו כי קביעת תקופת ניסיון למבקר פנימי בחברה ממשלתית מנוגדת לחוק ולעמדת רשות החברות הממשלתיות.

ישיבת הדירקטוריון מיום 29.7.10

לקראת ישיבת הדירקטוריון נשלחו לחבריו הדירקטוריון שתי הודעות שונות: ביום 15.7.10 נשלחה הודעה בה צוין נושא הישיבה כ"אישור מינוי של קבוע למתלונן מבקר פנימי". ביום 28.7.10 נשלחה הודעה אחרת שבה חל שינוי בנושא על סדר היום: "דיוון בהמשך כהונתו של המבקר הפנימי". בפגישה עם מזכיר הדירקטוריון הוא הסביר כי הנוסח הראשון הוכן לפני ישיבת ההיוועצות' בהתאם לנוסח הסטנדרטי לאישור מינוי של קבוע. לאחר מכן, בסמוך למועד הישיבה, הוא נדרש לשנות את הנושאים שעל סדר היום בשלביטול השתתפותו של שר התשתיות בישיבה. בשלב זה, לנוכח הלבטים שעלו בישיבה מיום 15.7.10, הוא שאל את יו"ר ועדת הביקורת אם "זה בטוח" שהמיןוי יאושר, וכאשר השhiba כי אינה יודעת אם מינויו של המתלונן יאושר, ולنוכח ההסתיגיות ששמע בישיבת ההיוועצות, הוא שינה את ניסוח הנושא על סדר היום.

ביום 29.7.10 התקיימה ישיבת הדירקטוריון והוחלט בה להודיע ישיבת דירקטוריון נוספת שבה תינתן למתלונן זכות שימוש בפני הדירקטוריון, כדי לאפשר לדירקטוריון לקבל החלטה שכולה בשאלת המשך העסקתו. משכך, שלח מזכיר הדירקטוריון ביום 10.8.10 הודעה למתלונן שכותרתה: "הזמנה לשימוש בנושא המשך העסקתו בתום תקופת הניסיון בתפקידן מבקר הפנימי". בהודעה זו הוזמן המתלונן לשימוש בפני הדירקטוריון שנועד ליום 10.8.26¹¹. עיקרי הנושאים שעלו בהודעה הזאת הם: חוסר שביעות רצון מתפקידו המڪצועי של המתלונן: העדר יכולת ניהול מספקת, חוסר התאמה אישיותית לתפקיד, רמת הביקורת; חשש לניגוד עניינים עם רואה החשבון; יצירת מצג חלקי לגבי תנאי העסקתו. במסמך זה הודיעו למתלונן גם על זכותו לייצוג במסגרת הליך השימוש.

נמצא, אם כן, שרק בפעם זו – לקרה ישיבת השימוש בדирקטוריון – נשלחה למתלונן, לראשונה, הודעה מפורטת בדבר הטענות נגדו.

4. נפקות הפגמים שנפלו בהחלטה:

כעולה מן המקובל, לא ניתנה למתלונן זכות שימוש ראוייה בפני ועדת הביקורת: בזימון לישיבה

¹¹ ישיבה זו לא התקיימה בסופו של דבר בעקבות הגשת תלונה זו לנציגות ולנוכחות מכתבו של מנהל הנציגות למ"מ יו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל החברה וליו"ר ועדת הביקורת, מיום 10.8.9, שבו צוין כי מבקר המדינה ונציג תלונות

לא כללנו נושאי השימוש שעלו בישיבת הוועדה ולא הטעמים שבטעים ייתכן שתופסוק העסקתו, לא ניתן למתלון פרק זמן סביר להוכיח את תשוביתו (יומיים בלבד), הישיבה לא התקבלה באופן שאפשר את שמיותו ב"נפש חפצה" ולא הודיעו לו זכותו להיות מיזוג. בנוסף, חברי ועדת הביקורת סברו כי נדרש מהם להחליט בשאלת אם להמליץ תחת או לא לתת למתלון מינוי של קבוע ולא בשאלת אם להמליץ לפטרו או לאו, והיה בכך כדי לגרום, למצער חלק מהם, להניח שדי בנימוקים פחותים יחסית לביסוס המלצהם.

המחלמוד מי גולדברג כותב כי "שימוש לעובד – בנסיבות בהם קיימת הקפזה על כך שתיניתן לעובד הזדמנות להשמיע את טענותיו, טרם פיטוריו, ולא קויימה חובה זו – פיטורים אלה בטלים מעיקרים בהיותם נוגדים את הצדק הטבעי".¹²

בעניינו של המתلون, לא ראיינו הצדקה לחיפזון שבו קודם המהלך שנועד להפסיק את העסקתו של המתلون בחברה, תוך הגיע מהותית בזכות השימוש ובהתעלם מהמלצת היועץ המשפטי של החברה למתלון הזדמנות נאותה להתמודד עם הטענות שהועלו נגדו בזאת הביקורת.

אין מדובר בפגיעה טכנית-פורמלאים אלא בפגיעה מהותיים היורדים לשורשו של עניין. אין אףו מנוס מהתוכאה שיש לראות את החלטת ועדת הביקורת בעניינו של המתلون כבטליה.

5. האם החלטת ועדת הביקורת להמליץ על הפסקת העסקתו של המתلون ניתנה בתגובה על פעולותיו במילוי תפקידו מבקר פנימי וכתוכאה מרצונו לבדוק את התלונות על הדירקטוריים גב' ד' ומר י':

נבחן להלן את הזיקה הנسبטיבית בין ההחלטה ועדת הביקורת, על הפגיעה שנפלו בה כמובן, לבין פעולותיו של המתلون כמבקר פנימי. במקרים אחרים: האם ניתן לקבוע שי"ר ועדת הביקורת, בהנעה את מהלך הפסקת כהונתו של המתلون, והוועדה עצמה, ביקשו להתנצל למתלון בשל פעולותיו לחקירה התלונות על שני הדירקטוריים הנ"ל.

מעיוון בפרוטוקולים של ועדת הביקורת מצאנו כי בכמה מישיבותיה בחודשים מרץ עד يولי 2010 העירו חברי ועדת הביקורת הערות שונות למבקר הפנימי ולאגף הביקורת הפנימית, זאת על רקע עניינים מڪצועיים הנוגעים לתהליכי העבודה ולתוכן דוחות הביקורת, אך לא מצאנו כי עלתה כוונה להפסיק את עבודתו של המתلون קודם לישיבת ועדת הביקורת מיום

הצביע מצפה כי במהלך בירור התלונה לא יישו פעולות לשינוי המצב העובדתי ו/או המשפטי ביחס למעמדו של המתلون.

15.7.10. עם זאת, יש לזכור כי עד לשישיבה זו כיהן המתלוון בתפקידו כשנה אחת בלבד, שהדיקטורים ראו בה, לשיטתם, שנת ניסיון, ואפשר שבמהלכה רצוי לתת למתלוון להתנסות בתפקידו, ולא מיהרו להסיק מסקנות לחובתו. אולם משעלה שאלת הפסקת העסקתו בפני ועדת הביקורת ביום 15.7.10, הביעו חלק מחברי הוועדה את אי שביעות רצונם מעבודתו, לעומת מתרשותה הישיבה, בעוד שחברים אחרים התכוונו לאשר מינוי של קבוע למתלוון, לפחות לפי התרשותה הראשונה. על פי התרשםותנו לאחר בחינה יסודית של חומריו הבירור, המגמה שהסתמנה בשישיבה זאת הייתה לשקל בחייב את הארכת תקופת העסקתו של המתלוון לתקופת ניסיון מסויימת, תוך הסבת תשומת לבו להערות חברי הוועדה בקשר להתנהלותו.

גם מצאנו לחבריו ועדת הביקורת הצרו על כך שבעת מינויו של המתלוון למבקר הפנימי נקבע סגן המבקר הפנימי כחליף אוטומטי במקרה שבו יפסיק המתלוון את עבודתו. בעניין זה הביעו חלק מחברי הוועדה דעתה שתשsubset למתלוון הזדמנויות לפעול פרק זמן מסוים ללא הסgan ה"ירושה" ש"נושף בעורפו".

בעקבות בדיקת התלונות נגד שני הדיקטורים גבי ד' ומר י' על ידי המתלוון החלה שרשתה איירועים כפי שתוארו בפרטיה התלונה: לאחר שבסוף חודש יוני 2010 נשלחו להתייחסות שני הדיקטורים טיעות דו"חות ביקורת מיום 24.6.10 ומיום 10.6.28, שנכתבו בידי רואה החשבון, החלה התחबות בין המתלוון ובין יו"ר ועדת הביקורת, אשר טענה כי טיעות הדוחות הנ"יל ל쿄ות (הודעת דוא"ל מאט יו"ר ועדת הביקורת מיום 10.7.18). בהמשך הגיעו תלונה בדבר ניגוד עניינים של המתלוון עם רואה החשבון. יו"ר ועדת הביקורת הודיע על כך למתלוון בשיחתם ביום 20.7.10 ובהודעת דוא"ל שלחה אליו למחזרת. לאחר מכן שוחח המתלוון עם רואה החשבון, וזה שוחח עם מנהל רשות החברות. מנהל רשות החברות מסר ליו"ר ועדת הביקורת כי שוחח עם רואה החשבון וכי הלה התלוון עלייה בעקבות שיחה שקיים עם המתלוון. ביום 10.7.28 שוחח המתלוון עם יו"ר ועדת הביקורת, והתנצל בפניה. לאחר מכן, ביום 10.7.29, התכנסה ועדת הביקורת בנוכחות המתלוון.

נראה כי איירועים אלו, שהתרחשו בסמכיות זמניות במהלך חודש יולי 2010, וכן פועלותיו של המתלוון באותה תקופה, כפי שהתרחשו על ידי חברי ועדת הביקורת, תרמו להתרשםותם הכלולת ממנו.

איירוע נוסף שהתרחש באותה תקופה הוא הודעת דוא"ל שלוח המתלוון ביום 10.7.27, אשר הגיעו חלק מהדיקטורים, ובה ציטט המתלוון את סעיף 6 לחוזה העסקתו, שלפיו תקופת העסקתו היא חמיש שנים, והוסיף כי סיום העסקתו בכל שלב לפני תום חמיש שנים כmoוה כפיטורין. אחד מחברי ועדת הביקורת סבר כי אף אם אין תוקף משפטי לתקופת הניסיון, היה על

¹² מי גולדברג, *סיום של יחסינו לעבוד מעבד, פיטוריים התפטרות ופיצויי פיטוריים, חוקים תקנות הלכות ודברי הסבר*, הוצאה סדר, 2003, ב עמ' 39.

המתלונן להודיע כי נאמר לו בשלב כלשהו שמדובר בתקופת ניסיון, והשמטה תקופת הניסיון מכתבו של המתלונן מעידה, לדעתו, על חוסר אמינותו שלו. מנגד, מ"מ יו"ר הדירקטוריון וחבר ועדת הביקורת, העיד כי לא הבין מהכתב שהמתלונן ניסה להסתיר את מה שנאמר ונכתב במסמכים שונים על תקופת הניסיון, אלא רק רצה להציג ולהסביר לזמן שנשלח אליו כי יש לו הסכם עכודה למשך שנים.

חברי ועדת הביקורת מסרו לצוות הבירור, כי לא היה קשר בין החלטת ועדת הביקורת להמליך על הפסקת העסקתו של המתלונן לבין בדיקת התלונות נגד שני הדירקטורים. מנגד, שני דירקטורים שאינם חברי ועדת הביקורת סברו כי החלטה להמליך על הפסקת העסקתו המתלונן התקבלה בגלל כתיבת טיעות הדוחות על גבי די' ומר לי. מ"מ יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל חלקו למתלונן שבחים על סקר הסיכוןים שהכין. המנכ"ל אף עמד על גישותיהם השונות של המתלונן ושל יו"ר ועדת הביקורת בהתייחס לתפקיד אגף הביקורת הפנימית: המתלונן מבקש לעסוק בעיקר בנושאים מערכתיים, ואילו יו"ר ועדת הביקורת רואה חשיבות בבדיקה נושאים של טוהר המידע ובקביעת מסקנות אישיות נגד המבוקרים במידת הצורך.

כמו כן, הובאו לתשומת לבנו על ידי יו"ר ועדת הביקורת ועל ידי חברים אחרים בוועדת הביקורת העוררות שהעירו למתלונן, ובهن הначיה שקיבל לשנות את דפוסי העבודה, הצורך בקייעת אחריות אישית בדוחות הביקורת, או מצווי הביקורת במקרים מסוימים, וחושי בדיון עם הנהלה בסיטואציה שעלולה ליצור לחץ על הביקורת לשנות את תוכן הדוחות. עוד נמסר כי המתלונן לא פנה ל渴渴ה דרך המבקר פנימי בארגון אחר, בניגוד למה שהוצע לו על ידי אחד מחברי ועדת הביקורת.

לענין הקשר בין ההחלטה על המלצה להפסיק את העסקתו של המתלונן וטיעות הדו"חות על הדירקטורים, נביא להלן חוות דעת שניתנו לגבי תפקידו של המתלונן וכן התייחסות לנושא תפקידו של המתלונן במסמכים שונים:

בדו"ח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה לששת החודשים שהסתינו ביום 31.3.10 צוינו (בסעיף 3 (ד)) פרטי המבקר הפנימי של החברה תארך תחילת עבודתו ודרך המינוי. בדו"ח צוין כי המלצה ועדת הביקורת לדירקטוריון על בחירת המתלונן ביום 23.4.09 ניתנה לאור המלצות שהתקבלו, הערך המוסף שהוא מbia עמו של ראייה מערכנית אחרת, הניסיון ניהול, הידע המקצועי ואישיותו. בסעיף 10 נכתב: "הערכת הדירקטוריון את פעילות של המבקר הפנימי": "היקף עבודות הביקורת הפנימית מאפשר לבקר את הנושאים העיקריים בחברה אחת לכ-5 שנים. היקף זה, אופי ורכיפות פעילות המבקר הפנימי ותוכנית עבודהתו הנם סבירים, להערכת הדירקטוריון ויש בהם כדי למש את מטרות הביקורת הפנימית בחברה".

בדו"ח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה לששת החודשים שהסתינו ביום 30.6.10 נכתב, כי בהתאם לתוכנית העבודה הרבה שנתיים כפי שהומליצה לאישור בחודש יולי 2010 בוועדת הביקורת, היקף עבודות הביקורת הפנימית מאפשר לבקר את הנושאים העיקריים בחברה

אחת לכ-3 שנים. כלומר, ועדת הביקורת והדיקטוריון מצאו במהלך עבודתו של המתלון, כי חלה עלייה בהיקף עבודות הביקורת הפנימית.

לדברי יו"ר ועדת הביקורת, המתלון הוא שהכתב את סעיף דו"ח הדיקטוריון הנוגעים למבקר הפנימי. בהקשר זה יצוין כי בסעיף 3ה (1) לדוח הדיקטוריון הנ"ל, נכתב כי זהות הארגנים המופקדים על הליך אישור הדוחות הכספיים הם דיקטוריון החברה בראשות מ"מ יו"ר הדיקטוריון המכון כיושב ראש ועדת כספים, מאزن והנקודות של הדיקטוריון, דיקטוריית נספת וכן המנכ"ל, מר עמוס לסקר, וסמנכ"ל לכספיים וככללה. בהמשך מפורטים תאריכי היישובות של בקרת העל בעניין זה, שמות המשתתפים בהן, חברי הדיקטוריון ותפקידם ובינם חברים אחדים מחבריו ועדת הביקורת וגם יו"ר ועדת הביקורת עצמה.

לגביו יכולותיו של המתלון מסר סגן מנהל רשות החברות, כי הוא מחשיב את המתלון כעובד רציני ובעל יתרונות רבים וכי הכיר אותו לראשונה במסגרת תפקידו ברשות החברות כאשר המתלון עבד במקום עבודתו הקודם, וחשב שרואין לבחור בו.

ביום 3.2.10 כתב המנכ"ל החברה, מר עמוס לסקר, למוטי פרידמן, יו"ר הדיקטוריון דאז, חוות דעת עם סיום המחצית הראשונה של תקופת הניסיון של המתלון. מר לסקר כתב כי במשך המחצית הראשונה של תקופת הניסיון מילא המתלון את תפקידו כנדרש, גילה בKİאות בתהליכי הביקורת וביצע את עבודתו במקצועיות תוך גילוי יושרה ואחריות.

ביום 9.5.10 כתב המנכ"ל למ"מ יו"ר הדיקטוריון, כי הוא ממליץ לשלים למתלון מענק שנתי על פי מבחן של מצוינות בגין התקופה 2.8.10 עד 31.3.10.

לקראת ישיבת הדיקטוריון שתוכננה להתקיים באוגוסט 2010 הכנין מר לסקר חוות דעת על המתלון. לאחר שההליך להפסקת עבודתו של המתלון "הוקפא", חוות הדעת לא הוגשה לדיקטוריון, אך היא הומצאה לנו לביקורתנו. בחוות הדעת סוקר מר לסקר את יכולותיו של המתלון:

1. תפקוד ועמידה ביעדים: המתלון התגלה כמנהל משימתי. הוא מציב לעצמו יעדים ברורים ולא קלים להשגה ודבק בהשלמת鄙יעוט תוק כדי הדגשה של עמידה במסות מידת של אינטלקט ושל עמידה בלוחות זמינים. דרך פועלתו מאפיינת מנהלים בעלי רצון להצעיות והשיגות. הוא מגלה יוזמה, פתוח לרעיונות ולশיפוריים, ויוזם מהלכים רבים בתחום הביקורת הפנימית;

2. ערכיפם: המתלון התגלה כמנהל בעל מוסר עבודה גבוהה מאוד, הוא משקיע בעבודתו זמן ומאמצים מרוביים, הוא מחויב לנושא הביקורת הפנימית ולהערכתו הוא רואה בתפקידו שליחות ומיושש עצמי.

3. יחסינו: המתלון הצליח ליצור במשך תקופה קצרה מכnisתו לתפקיד מערכת טובת של יחס עבודה עם חברי הנהלה, סגנון העבודה שלו הוא של עבודה צוות תוק כדי ניסיון להגיע לשיתוף פעולה, וכל זאת תוך הקפדה מוחלטת על האינטגריטי המקצועי שלו.

4. **ניהול עובדים**: בנושא ניהול עובדי הביקורת הפנימית, ... אני בכוונת מכון אני מתעורר בניהול הפנימי של היחידה. התרומות צופה מרחוק היא כדלקמן: המتلון מתכוון את עובדות המחלקה, ונראה שהוא מארגן אותה בעילות. הוא מצביע עדים ברורים ומראה רצון ונחישות להשגתם. יחד עם זאת המטלון הוא מנהל צער שחייב עדים "להשתפשף". בהקשר זה, יש לציין שועדת האיתור הייתה מודעת לחוסר הניסיון היחסי של המטלון בניהול מסגרות ביקורת גדולות, אך זיהתה בו פוטנציאל ללימוד עצמי תוך כדי בוצע הפקיד. האבחנה של וועדת האיתור הייתה נcona משני היבטים: מהד גיסא הצורך של המטלון לשפר את יכולותיו הనיהוליות, ומайдך גיסא יכולתו להשתפר וללמוד "בתנועה".

לסיכום: המטלון ראוי לשמש כ厰בקר הפנימי של החברה.

לאחר בדיקה מדוקדקת של העובדות והנסיבות הנוגעות לעניין, אנו מתקשים לקבוע כי תגובתה של יו"ר ועדת הביקורת לטיעות דוחות הביקורת על שני הדירקטוריים והצעדים הנראים שנתקה כדי להביא לסיום העסקתו של המטלון, מוקורם בכך שהמטلون החל לבדוק את התלונות על שני הדירקטוריים.

נטעים, כי לא מצאנו עדות לזיקה אישית או קשרי חברות בין יו"ר ועדת הביקורת לדירקטוריים גב' ד' ומר י', אף כי כמה דירקטוריים שנפגשו עמו מסרו כי השניהם משתייכים ל"קבוצה" שלה בדירקטוריון. מכל מקום, אין מדובר בהחלטת יחיד, אלא בהחלטת חברי ועדת הביקורת כולם,פה אחד, להמליץ לדירקטוריון שלא לאשר מינוי קבוע למטלון, ולא מצאנו תימוכין לכך שהצבעתם של חברי הוועדה נבעה מרצון למנוע בדיקת תלונות על דירקטוריים.

לסמכות הזמינים שבין הוצאה טיעות דוחות הביקורת בעניין שני הדירקטוריים לבין פעולותיה של יו"ר ועדת הביקורת ולהחלטת ועדת הביקורת על סיום העסקת המטלון אמנים יש משקל, והיא עשויה להצביע על קשר סיבתי לכוארי בין ערכית הביקורת לבין ההחלטה להביא לסיום העסקת המטלון. כך גם אפשר לפרש את ההתנהלות הנראת במיוחד של יו"ר ועדת הביקורת, כמשמעותי הבירור, להביא במהירות לסיום העסקתו של המטלון.

ואולם מנגד, אי אפשר להטעם בכך שיו"ר ועדת הביקורת בעצמה היא זו שהעבירה לטיפולו של המטלון את שתי התלונות האנונימיות נגד הדירקטוריים, ומכאן, לכואורה, שלא חפזה למנוע את טיפולו בהן, ואין לה אפוא סיבה להתרעם על עצם בדיקת התלונות על ידו.

נראה לנו כי התנדותה של יו"ר ועדת הביקורת לטיעות הביקורת שהכין רואה החשבון ובקשה להפסיק את העבודה עמו, נבעה בעיקר מי שביעות רצונה מואפן הטיפול בתלונות ומרמתן ואיכותן של הטיעות. כך עולה מדבריה של יו"ר ועדת הביקורת בישיבת

עדת הביקורת מיום 29.7.10, "כתבתי למטלון שאני לא מבינה למה הוא העביר שאלה משפטית למשרד רוח". כתבתי שהעובדת מאד גרוועה", וכן מדבריה בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה באותו היום: "... סוגיה משפטית שלמכחילה הייתה צריכה לлечט ליוועץ המשפטי, שרות החברות לא חשבה שיש בה ממש, שעו"ד משרד עורכי דין) כותב חוות דעת שאין ניגוד עניינים, בא משרד רוח – שאין לו שום מומחיות בנושא זה, זו סוגיה משפטית, והוא יחליט עכשו איזו חוות דעת משפטית נראה לו?! זה לא סביר בעיני".

העברת נושא ניגוד עניינים, עניין משפטי מובהק, על ידי המטלון לביקורתו של רואה חשבון ולא של עורך דין אכן יש בה לעורר תמייה, מה גם שלאחר שנטבלה בעניין חוות דעת מטעם משרד עורכי דין בעל שם, בחר רואה החשבון לדוחות את חוות זו, לכואורה ללא בסיס כדבי. בנסיבות אלה לא יקשה להבין את התרעמותה של יו"ר ועדת הביקורת על אופן טיפולם של המטלון ושל משרד רואוי החשבון בתלונות אלה.

עוד עולה מחומר הבדיקה, אפשרות סבירה ומתקבלת על הדעת, כי יו"ר ועדת הביקורת וחברי ועדת הביקורת הושפעו גם משאר האירועים שהתרחשו במחצית השנייה של חודש يولיא: התלונה האנוגמית נגד המטלון המייחסת לו ניגוד עניינים, שיחת המטלון עם רואה החשבון בקשר לכך, פניות רואה החשבון בעקבות השיחה הניל' למנהל רשות החברות והודעת הדוא"ל הניל' שהפיץ המטלון ובה לא הזכיר את שנת הניסיון.

בפגישתו מיום 26.1.11 עם מקרקם המדינה ונציג תלונות הציבור המטלון העתק ממכתבו של היועץ המשפטי של החברה מיום 25.1.11 לרואה החשבון בעניין החלטת ועדת הביקורת של החברה מיום 20.1.11 להפסיק עבודתו של רואה החשבון "בעניין כל דוחות הביקורת שהועברו לטיפולך, לרבות דוחות שנמצאים עדין בשלבי עבודה". לטענת המטלון, החלטת ועדת הביקורת האמורה וכן עצם פניותיו של היועץ המשפטי של החברה לרואה החשבון מלמדות על התנגדותו של ועדת הביקורת לביקורת תלונות נגד דירקטורים בחברה.

בתשובתו של היועץ המשפטי של החברה מיום 31.1.11 נטען כי אין כל מניעה שהביקורת הפנימית תקיים ביקורת ביחס לדירקטורים, אולם אין מתחייב לכך כי הביקורת צריכה להיערך דוקא על ידי משרד רואוי החשבון. טענה זו לא נסתרה בחומר הבדיקה.

6. תפקוד המטלון בתקופה שמצוعد הגשת התלונה ועד היום:

לטענת המטלון, אף הביקורת מתפקיד כיאות (כך הוא טען בפגישה עם מקרקם המדינה ונציג תלונות הציבור ביום 26.1.11 וכן בשיחות טלפוןות עם צוות הבדיקה). תוכנית העבודה שהגISH לשנת 2011 אושרה בידי ועדת הביקורת, אולם קיימים קשיים בתפקיד מול ועדת הביקורת בשל היחסים העכורים הקיימים בין ובין יו"ר הוועדה. בפגישה תיאר המטלון חשש לליקויים ולפגיעה בטוהר המידעות בחברת החשמל, והצביע על כך שאם לא יתאפשר לו להמשיך בעבודתו כמקרקם הפנימי של החברה תימנע ביקורת רואייה בחברה.

חברי ועדת הביקורת מצידם טענו במכתבם למקרקם המדינה ונציג תלונות מיום 11.1.20. כי "מצב הביקורת הפנימי הולך ומדדר וכי לא ניתן ליתן אמון במתלון, בהתנהלותו ובעבודת הביקורת המבוצע על ידו. בנוסף אלו חשושים כי אבד מORA הביקורת והישגי ועדת הביקורת כפי שהושגו בעמל רב במשך השנים, יורדים לטמיון. יתר על כן, לאור אופן ההתנהלות של המתלון בדיוני ועדת הביקורת, נוצר קושי בקיום דיוונים יעילים, תקינים ומעשיים כנדרש לצורך יישום ביקורת רואייה ואפקטיבית בחברה".

7. התלונה על ניגוד העניינים של המתלון מול משרד רואי החשבון:

ביום 10.7.19 התקבלה אצל יו"ר ועדת הביקורת תלונה אונונימית, שאינה נושאת תאrik, על ניגוד עניינים בין המתלון ובין רואה החשבון. הטענות בתלונה זאת הן כדלקמן: בשנת 2009 במסגרת תפקידו כיו"ר ועדת הביקורת במקום העבודה הקודם של המתלון, פעל רואה החשבון למיניוו של המתלון לתפקיד המבקר הפנימי במקום העבודה הקודם וכעבור זמן אף המליץ למשרדו לנטען פרישה מקומם העבודה הקודם. כמו כן, בעת שהמתלון התמודד על תפקיד המבקר הפנימי של חברת החשמל, "רואה החשבון נתן לו המלצות וסייע לו להיבחר לתפקיד". בתלונה נטען כי חודשים מעטים לאחר מינוי המתלון למקרקם את החשמל "המתלון פרע את החובות לרואה החשבון. חברת החשמל התחלת להעסיק את משרדיו של רואה החשבון בעבודת ביקורת, למרות שמדובר על משרד קטן, שלא נמנה עם השירות הראשונות של המסדרדים בתחום".

נוהלי חברת החשמל קובעים כללים בדבר הימנעות ממצב של ניגוד עניינים של עובדי החברה. נוהל מס' 02-02-08 "מניעת ניגוד אינטרסים ושמירת טוהר המידע", החל על כל יחידות החברה, קובע כי "יימנע עובד החברה מכל מינוי ו/או פעולה שעולול להיות לו בהם עניין אישי או טובת הנאה או שעולול להיווצר בගינם חשש ממצב של ניגוד אינטרסים בין מילוי תפקידו בחברה לבין מינוי ו/או פעולה, אלא אם הודיעו עובד על כך בכתב לממונה עליו. הממונה – לאחר שייעוץ ביעץ המשפטיא של החברה – ייתן לעובד אישור בכתב למינוי ו/או פעולה... עניין אישי ו/או חשש לניגוד אינטרסים של עובד במינוי או פעולה, אינו מחייב קיומו של אינטרס כלכלי, וכי קיומם שליחס קרבה או ידידות או הכרות בין עובד החברה או קרוב משפחתו לבין הגורם הקשור לפועלה או למינוי, עשויים לבוא בגדר עניין אישי ו/או ניגוד עניינים, המחייבים דיוקן לממונה והיעוצות ביעץ המשפטיא".

החויה להימנע מניגוד עניינים נקבעה גם בהסכם העבודה של המתלון. בסעיף 4(ג) להסכם העבודה האישי של המתלון נקבע כי "העובד מתחייב להימנע מכל מצב של ניגוד עניינים

או חשש לניגוד עניינים בין במישרין ובין בעקיפין, בתפקido כמקרקם הפנימי בחברה." סעיף 4(ד) להסכם קובע כי "העובד מתחייב להודיע לחברה, מייד ולא דיחוי, על כל עניין או נושא הנוגע לחברה, אשר לגביים יש לו עניין אישי כלשהו או זיקה כלשהו, במישרין או בעקיפין, ו/או העולמים ליצור ניגוד אינטרסים עם תפקידו בחברה".

במועד ערכות המכraz לאיתור ספקים למתן שירותים ליחידת הביקורת, הדיר עצמו המתלונן מנטילת חלק בהליך המכraz. בפרוטוקול ועדת המכrazים נרשמה הודעה המתלונן כי "אינו יכול להיות חבר בוועדה מכיוון שבבר宇 עבד אצל חלק מהספקים הפוטנציאליים". עם זאת, המתלונן לא פירט אז את שמות הספקים שבהם מדובר.

ביום 10.2.1 אושרו בידי ועדת המכrazים ארבעה משרות רואי חשבון למתן שירותים ליחידת הביקורת, בהם ממשרד רואי החשבון. נקבע כי החברה תתקשר עם שני המשרתים שדורגו הראשונים: משרד רואי החשבון ומשרד רו"ח אחר. ההצעות נבחנו על פי מחירן, ונבחרו הספקים שהציגו את המחיר הזול ביותר. המחיר היה הקритריון היחיד לדירוג ההצעות שנבחרו, וkritriyon זה נקבע לפי הצעת המתלונן. לאחר קבלת הודעה על הזוכים במכraz לא פנה המתלונן ליועץ המשפטי לקבלת הנחיות כיצד עליו לעבוד עם רואי החשבון.

בהסכם מיום 10.3.10 בין חברת החשמל לבין משרד רואי החשבון נקבע כי היקף ההתקשרות עם ספק זה יהיה עד 2000 שעות עבודה בשנה והחברה תהיה רשאית למשך רק חלק מהיקף ההתקשרות המרבי, לפי שיקול דעתה הבלעדי. המתלונן עצמו חתום על הסכם ההתקשרות עם משרד רואי החשבון. סעיף 5.1 להסכם קובע כי נציג החברה לעניין הסכם זה הוא מ"מ וסגן המקרק או כל מי שימונה על ידו, וכן נקבע כי הנציג יתמודד וילווח את עובדי נותן השירות. בפירוט תנאי התשלום בסעיף 6.3 להסכם נקבע כי התמורה תשולם על פי אבני דרך, שכלה אחת מהן צריכה להיות מאושרת בידי המקרק הפנימי. העתקי החשבונות שהגיש משרד רואי החשבון אושרו בידי סגנו של המתלונן, ולאחר מכן אושרו בידי המתלונן.

ביום 19.8.19 כתוב מר דורון כהן, מנהל רשות החברות, למקרק המדינה ונציג תלונות הציבור, כי ביום 19.7.10 התקבל אצלם מכתב תלונה נגד המתלונן, וכי סגן מנהל רשות החברות, הנחה את יו"ר ועדת הביקורת לטפל בתלונה. יו"ר ועדת הביקורת החלה אפוא לבדוק את התלונה בדבר ניגוד העניינים של המתלונן. היא כתבה למתלונן וביקשה לדעת האם דיווח ליועץ המשפטי על ניגוד העניינים, והאם נקבעו כלליים בדבר עבודתו עם משרד רואי החשבון.

בתשובתו ליו"ר ועדת הביקורת מיום 28.7.10 מסר המתלונן, כי הודיע לעו"ד מהלשכה המשפטית של החברה, שליווה את הליך המכraz לבחירת משרות רואי החשבון, כי לא יהיה מעורב בהליך המכraz בשל פניות שקיבל ממשרדי רו"ח שעם עבד בעבר שבקשו לתת

שירותי ביקורת לחברת החשמל. במכtabה מיום 1.8.10 הודיעו יו"ר ועדת הביקורת ליו"ץ המשפטים של החברה כי רשות החברות בקשה ממנה לבדוק את התלונה על המTELון, וביקשה ממנה לבדוק את התלונה. במכtab מאותו יום הודיעו יו"ר ועדת הביקורת למTELון כי התבקשה בידי רשות החברות לבדוק את התלונה הזאת וכי בירורה טרם הסתיים. יו"ר ועדת הביקורת הורתה למTELון, על דעתו של סגן מנהל רשות החברות, להפסיק את בדיקת התלונות נגד הדירקטוריים על ידי משרד רואי החשבון וכן להפסיק את עבודות המשרד הנ"ל עבור חברת החשמל עד לסיום בדיקת התלונה על ניגוד העניינים.

בתשובתו מיום 10.10.10 לפניה נציגות תלונות הציבור הבahir סגן מנהל רשות החברות, כי פנה לי"ר ועדת הביקורת ובקש את התייחסותה לתלונה. לדבריו, שהתרברר כי הנושא מצוי בבדיקה אגף הביקורת הרלוונטי במשרד מבקר המדינה, סבר כי יש להמתין עד לתוצאת בדיקת משרד מבקר המדינה לפני שייעשו בדיקות נוספות בנושא, ככל שיידרש. במכtabו מיום 19.8.10 של מנהל רשות החברות למבקר המדינה ונציג תלונות הציבור נכתב כי בעקבות קבלת התלונה האונימית נגד המTELון הודיעו לו לי"ר ועדת הביקורת, על דעת סגן מנהל רשות החברות, כי סיום בדיקת התלונות נגד הדירקטוריים, שבה החל רואה החשבון, יועבר לי"ץ המשפטים של החברה בהתאם לחוזר רשות החברות. עוד מסר סגן מנהל רשות החברות כי לא הייתה כל הנחיה מצד רשות החברות על עצם העסקתו של רואה החשבון במתן שירותים לחברת החשמל.

ביום 1.9.10 שלח הי"ץ המשפטים של החברה מזכיר למTELון ובו "הנחיות למניעת חשש לניגוד עניינים". ההנחיות מתיחסות לחשש לניגוד עניינים עם משרד רואי החשבון ועם משרד רו"ח נספ. לגבי משרד רו"ח הנוסף, המTELון דיווח כי היה לו קשר עם משרד זה בעת עבודתו בחברה אחרת. משרד זה זכה כספק למטען שירותים לחברת החשמל במסגרת הליך קבלת הצעות למטען שירותים לחברת החשמל בתחום הביקורת התפעולית. במסמך צוין כי המTELון דיווח שאינו מנהה באופן אישי את המSENDים האלה וכי הוא מקבל אישור דוחות ביקורת מוגמרים, לאחר אישור מנהל אגף הביקורת וסגן המבחן הפנימי. עוד צוין כי המTELון מחייב על חלוקת העבודה בין המSENDים השונים על פי קרייטריונים שונים ובצורה שוויונית.

לABI משרד רואי החשבון מתקיים, לדברי הי"ץ המשפטים של החברה, פוטנציאל לי"חש סביר" לניגוד עניינים בין תפקידו של המTELון כמבקר פנימי של חברת החשמל לבין יחסיו הקודמים עם רואה החשבון. לפיכך, הוא הנחה את המTELון להימנע מקשר עבודה שוטף עם משרד זה, והורה לו להעביר לוועדת הביקורת דיווח על עניינים המועברים על פי החלטתו למשרד רואי החשבון בצירוף ניוקים להחלטה והשווואה להיקף המTELות המועברות לטיפול נוותני שירותים אחרים.

היווץ המשפטי של החברה הוסיף, כי מנו הרואו היה שהדיוח על היכרתו של המתלונן עם רואה החשבון היה מועבר מיד לאחר שנודע למתלונן על זכיותו במכרז ועל התקשרות חברת החשמל עמו.

בתשובתו של המתלונן ליווץ המשפטי של החברה במצר מיום 6.9.10 טען כי הודיע לו עדת המכירות שבחברה את נתני השירותים כי יש לו היכרות עם חלק מהם, כמו כן, טען המתלונן כי הודיע ליווץ המשפטי של החברה כי יש לו היכרות מוקדמת עם רואה החשבון וכן חלק על הפרשנות המשפטית של היווץ המשפטי של החברה בעניין זה.

בمعנה למתלונן כתוב היווץ המשפטי של החברה כי המתלונן לא הודיע לו על היכרות עם רואה החשבון וכי נודע לו על היכרות זו את רק לאחר קבלת התמונה האנונימית בעניין זה. היווץ המשפטי של החברה שב וציין, כי היה על המתלונן לדוח על היכרות עם רואה החשבון לאחר שנודע לו על הזוכים במכרז במתן שירותים ליחידת הביקורת ולבקש הנחיות כיצד לפעול.

בתגובה העביר המתלונן חוות דעת מאות בא כוחו בסוגיות ניגוד העניינים. בחוות הדעת סוקר בא כוח המתלונן את העובדות שהובאו בפניו, מצין כי לא הייתה היכרות קודמת בין המתלונן וראה החשבון לפני שהמתלונן הגיע לראיון קבלה לעובדה במקום עובדתו הקודם, כי המתלונן לא טיפול בהליך המכרז לבחירת משרד רו"ח, וכי הצהיר על כך שאין אפשרותו להיות מעורב במכרז בשל היכרות עם חלק מהספקים. מסמכי המכרז ותנאיו אושרו בידי היווץ המשפטי, ונציג הביקורת היה סגנו של המתלונן. הكريיטריון שלפני נבחרו הזוכים היה קרייטריון אובייקטיבי. לדעת בא כוח המתלונן, המתלונן אינו מצוי במצב של ניגוד עניינים ו/או עניין אישי מול משרד רואי החשבון; ומכל מקום, עצם העבודה שדיוח וגילתה את טוב היכרתו עם הספקים הפטנציאליים ובهم גם משרד רואי החשבון עוד בטרם ההתקשרות מנעה כל אפשרות של ניגוד עניינים ו/או עניין אישי. לדעת בא כוח המתלונן, על פי הכללים שנקבעו בפסקה, ולאור העובדות והנסיבות שהועברו אליו, לא ניתן לבסס "אפשרות ממשית" או "חשש סביר" לניגוד עניינים בהתנהלות המתלונן מול משרד רואי החשבון. עמדתו מבוססת על כך שההיכרות והקשר ביניהם היו על רקע מקצועו ולא אישי ו/או עסקי, וכן על כך שתנאי המכרז קבעו קרייטריון אובייקטיבי – המחייב. לדעת בא כוח המתלונן, אף שקיים מצב של ניגוד עניינים קלוש, לדעתו, בהצהרה על היכרות עם ספקים פוטנציאליים,منع המתלונן את אותו סיכון קלוש. עוד כתוב בא כוח המתלונן כי במדינה קטנה כשלנו, אין זה מניע כי ניתן למצוא את אותם "שחקנים" פעמיים כדים, פעם כעובדים ופעם כיעוצים ולא יעלה על הדעת כי יחסית עבודה מקצועית גרידא ישמשו, לבדים, להסקת המסקנה כי קיים עניין אישי ו/או ניגוד עניינים, אלא יש לדודת לשורשו של עניין ולבחון את תנאי המקרה הספרטיפי.

לאור כל האמור, נראה לנו כי אין להסתיג מכך שהוחלט בחברה לבדוק את התלונה האNONימית על ניגוד עניינים המיחס למTELונן בפועלותיו עם רואה החשבון; הדבר אף עשה בעזה אחת עם רשות החברות ועל דעתה.

עם זאת, בשים לב למכלול נסיבות העניין, עמדתנו היא כי משנבדקה שאלת ניגוד העניינים בידי היועץ המשפטי של החברה, ומשקבו היועץ המשפטי הסדר מתאים לפועלות המבחן הפנימי בקשר לכך, אין עוד מקום לנkitת צעדים נוספים בעניין זה, ויש לראות בהסדר זה את מיצוי הטיפול בסוגיה.

סוף דבר:

בסיומו של יום, לאחר בוחנה יסודית של חומר החקירה, אין בפנינו תשתיית מספקת לקבוע כי ההליך להפסקת כהונתו של המTELונן ננקט בתגובה לכך שהוא פעל לבדיקה שתி התלונות האNONימיות נגד הדירקטורים גבי די ומר די.

באשר למתווה ההליך להפסקת כהונתו של המTELונן כמבקר פנימי, מצאנו כי תפיסת החברה לפיה השנה הראשונה ככהונתו נחשבת תקופת ניסיון, הינה שגوية ומנוגדת להוראות החוק ולעדות רשות החברות הממשלתית. כתוצאה מהבנת ההליך כפי מתן מינוי קבוע, ולא כהפסקת כהונה, הניחו חלק מחברי ועדת הביקורת כי אפשר להסתפק בנימוקים פחותים יחסית כדי להביא לסיום עבודתו של המTELונן בחברה, בהשוואה להליך שנועד להפסקת כהונה לאחר שניתן מינוי קבוע. הנחה זו, שכאמור הייתה גורם משפיק בהבנויות שיקול דעתם, הינה שגوية.

באשר לתקינות ההליך, מצאנו כי נפלו בו פגמים מהותיים היורדים לשורשו של עניין בכך שהופרה זכותו של המTELונן לשימושו אמיתי ומלא כדרישות הדין.

התוצאה היא שיש לראות את החלטת ועדת הביקורת להמליץ לדירקטוריון "לא לתת מינוי של קבוע" למTELונן – כבטלה.

בכבוד רב,

הלו שמגר, עו"ד

מנהל נציבות תלונות הציבור

העתק: השופט (בדימי) מיכה לינדנשטיראוס,
מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

רו"ח דורון כהן, מנהל רשות החברות הממשלתית

היועץ המשפטי ומציר החברה, חברת החשמל לישראל בע"מ